BISERICA

MITROPOL. UNGR.-VL.

MITROPOL. MOLD. SUC.

ORTHODOXĂ ROMÂNĂ

REV. PERIODICĂ ECLESIASTICĂ

Prim. IOSIF loc. I. Ploeştenu

Ep. R. N.-S. GENADIE loc. Dr Craiov.

Ep. Buz. INOK. loc. Val. Rom.

Ep. Arg. GENAD. loc. G. Piteştenu.

IOSIF loc. D. Botoşen.

Ep. R. MELCHIS. loc. I. Bacaon.

Ep. H. SILVESTRU loc. C. Bârlădenu

Ep. D.-jos PART. loc. Ir. Gălăţenu

ANUL al XI-lea

No. 8.

NOEMVRIE.

BUCUREŞTĬ
TIPOGRAFIA CĂRŢILOR BISERICESCĬ
34. Str. Principatele-Unite, 34.
1887.

Meditată după Zamfir Ionescu

de M. I. Călinescu.

MEMORIŬ ASUPRA FACULTĂȚEĬ DE TEOLOGIE

Consideraţiunĭ preliminare.

Necesitatea de cultură religiósă pe o scară maı întinsă este de mult simţită la noĭ.

Starea de faţă a lucrurilor arată destul de lămurit urmarile ce aduce după sine lipsa de aseminea cultură.

Chiar îmbunătăţirea sórteĭ materiale a cleruluĭ, despre care s'a scris şi vorbit atâta prin ziare, ba chiar și în Corpurile legiuitóre, nu este maĭ ânteiŭ, privindu-o bine, de cât o solicitare fórte staruitóre a mijlócelor primordiale pentru îmbunataţirea sa intelectualminte şi moralminte, spre a se patrunde maĭ adînc de însemnatatea misiuneĭ sale şi de chipul în care trebue să o pună în lucrare, spre a cunósce maĭ temeĭnic şi a-şĭ împlini maĭ cu sânţenie datoriile sale în şi afară de biserică, către societate şi patrie: numaĭ suposând acésta, va fi cu cale a se îmbunătăţi şi starea luĭ materială. „Instrucţia şi educația sunt unicele mijlóce care vor prepara (clerului) o stare maĭ fericită [1]).

Cât a rĕmas de îndarat instrucţiunea religiósa la noĭ, se vede cu atât maĭ bine din progresul îmbucurător ce s'a facut în sfera celor-lalte ramurĭ de instrucţiune.

Causa stagnăreĭ instrucţiuneĭ religióse la noı nu

[1]) D. C. Erbicénu. Istoricul Seminar. Veniamin. Iaşı 1885, p. 119.

se resfrânge nicĭ de cum asupra profesorilor actualelor şcoli religióse, cacĭ meritele lor sciinţifice şi literare sunt recunoscute şi preste hotare [1]), ci zace esenţialminte în organisaţiunea defectuósă a eĭ până în present. Ea se mărgineşte numaĭ la seminare [2]), a caror program însă, respectiv de cele-l-alte sciinţĭ, e aşijderea inferior programeĭ liceilor; însă pe când scopul acestora este de a comunica şcolarilor elementele cultureĭ sciinţifice generale, ĭar impropierea şi aprofundarea unuĭ ram special de sciinţa urméză abea cu studiul universitar, seminarele sunt ţinute a comunica atât elementele cultureĭ generale, şi acestea în mod defectuos, cât şi instrucţiunea specială pentru cariera preoţéscă. Chiar în acésta privire disproporţiunea este lovitóre; daca maĭ adaogăm apoĭ că şi în direcţiunea culturei morale, seminarele aŭ fost amarnic lovite prin o reducere însemnata a burselor internatelor, aşa ca numerul elevilor externĭ, cari nu puteaŭ fi privigheaţĭ maĭ de aprópe crescuse îngrozitor [3]); în fine dacă luam în privire şi mijlócele precare pentru subsistenţa preotuluĭ, se înţelege lesne pentru ce instrucţiunea religiósă stagnéza, pentru ce preoţiĭ demnĭ aŭ ajuns asta-ḑĭ fórte rarĭ, ĭar prestigiul şi influenţa religiuneĭ în societate de abea se maĭ simţeşte.

Spre înlăturarea acesteĭ stărĭ de lucrurĭ anormala, ce póte avea consecinţe fórte defavorabile atât pentru Biserică, cât şi pentru individ, societate

[1]) Prof. Eusebiu Popovici, Discurs ţinut la instalarea luĭ ca Rector al Universităţeĭ din Cernauţi, Candela, an. III, No. 11, p. 669.

[2]) Acĭ se ĭa în privire numaĭ seminarele de gradul al II.

[3]) De câţĭ-va anĭ s'a curmat întru cât-va acest reu, prin admiterea de solvenţi la seminare.

și stat, este o datorie sântă de a avisa la remediile cele maĭ salutare.

Din fericire, acestea sunt cunoscute, recomandate și solicitate de mult, însa evenimente de nemarginit interes pentru viaţa nóstra politica şi naţionala, carora statul a trebuit sá le dea o soluţiune cât maı neîntârḑiata, aŭ facut cu neputinţa aplicarea acestor remediĭ până în present.

Astă-ḑĭ când mulţămită înţelepciuneĭ mareluĭ nostru Rege şi a înaltuluĭ sĕŭ Guvern, statul Român se bucură de o posiţiune respectată în afară şi prosperă în lăuntru, nu póte fi altă raţiune de stat maĭ înaltă şi alt act de patriotism maĭ adeverat, decât a se facilita şi progresul religiuneĭ şi al Bisericeĭ nóstre, coordonându-se cu cele-lalte progrese din viaţa nóstră socială, pentru ca ele să nu fie unilaterale, ci în adever normale şi să asigure pe deplin viitorul cel maĭ stralucit al statuluĭ şi adeverata fericire a poporuluĭ Român.

Actualitatea reclamă pentru tóte ramurile de cultura şi civilisaţiune o instrucţiune solida specială şi o educaţiunĕ seriósá. Deciĭ în ceĭa ce se atinge de Biserică, instrucţiunea religiósa specială, dupre cerinţele timpuluĭ, lipseşte la noĭ cu totul; actualele seminare numaĭ pot trece în present, de cât cel mult ca şcóle secundare preparatóre către o cultură special religiósá, care să instrueze pre candidaţiĭ de preoţie esclusiv şi în modul cel maĭ deplin în tóte ramurile activitaţeĭ lor de învĕţatorĭ, liturgisitorĭ şi păstorĭ sufleteştĭ, care să-ĭ puna în stare nu numaĭ de a întrece în cultură religiósă

masa cea mare a poporuluĭ, ci de a aduce deplină satisfacţiune şi necesităţilor religióse ale claselor maĭ înalte. Pentru acésta trebue să se înlesnéscă şi cleruluĭ mijlóce de cultură de o potrivă cu cele oferite pentru alte ramurĭ de cultură, decĭ instrucţiunea în şcóle speciale superióre.

Statele maĭ avansate în cultura de cât al nostru, tot-déuna aŭ purtat grije de a se procura cleruluĭ instrucţiunea religiósă în mĕsura cea maĭ deplină, prin înfiinţarea de şcóle teologice superióre, osebit de seminare saŭ institute teologice. Aşa Germania, care posedă astă-ḑĭ clerul cel maĭ cult; aşa Austria, ţara clasica a catolicismuluĭ apusan; aşa Francia, Anglia, etc.

Chiar state, care în multe privirĭ sunt maĭ inferióre statuluĭ român, aŭ şcóle teologice superióre, de pilda Grecia, unde înca de la 1837 există o şcóla teologica superióra pe lângă Universitate. [1])

Acum se vedem ce s'a facut în acéstă privire şi la noĭ pâna în present.

Inceputurile Facultăţeĭ de Teologie.

Incercarea cea dintĕiŭ de a se înfiinţa şi la noĭ o şcóla superióra de Teologie, cu numele de Facultate de Teologie, avu loc în Moldova şi anume din iniţiativa guvernuluĭ, care în anul 1860 luă disposiţiunĭ pentru deschiderea uneĭ Facultăţĭ de Teologie pe lângă Universitatea de Iaşĭ. [2]) Cât ar fi de înaintată acum instrucţiunea religiósă în România,

[1]) Prof. Eusebiu Popovici. l. c. p. 538.
[2]) C. Erbicénu l. c. p. 110.

cel puţin cu acéstă facultate, maĭ ales avênd în vedere că auditoriĭ sĕĭ se recrutaŭ dintre absolvenţiĭ Seminariuluĭ Socola, a căruĭ programă de studiĭ tocmaĭ atuncĭ fusése înavuţita cu tóte obĭectele ce se predaŭ asta-ḑĭ în licee, cu ocasiunea reformăreĭ seminaríuluĭ de D. Mihail Cogalnicénu, pe atuncĭ Ministru de Culte.

Facultatea continuă cursurile sale până la 1863, când apuse din lipsa de profesorĭ și de auditorĭ [1], al căror moral fu atins, pentru că instrucțiunea religiósă nu s'a fost pus pe aceĭașĭ tréptă cu cea laică prin legea Instrucțiuneĭ publice din 1864, neprevĕḑêndu-se Facultățĭ de Teologie pe lângă cele două Universitățĭ.

Dar acest început, care ca tot începutul a fost greŭ, căcĭ a naufragiat, este fórte important; el dovedește că necesitatea cultureĭ maĭ înalte religióse, în sînul patrieĭ, se resimțea cu 30 de anĭ în urmă; și departe de a se alina ca alte manifestărĭ de sentimente omineștĭ, ea deveni din ce în ce maĭ imperiósa, așa că în anul 1881 din îndemnul reposatuluĭ întru fericire Mitropolit Primat Calinic, o pleĭadă de barbaţı de sciință din clerul înalt și dintre profesoriĭ Seminaruluĭ Central din Bucureştĭ reîncercară a-ĭ da satisfacţiune, cerênd și obţinênd de la Onor. Minister al Instrucţiuneĭ publice aprobarea, de a deschide pe lângă Universitatea din Bucureşcĭ o Facultate de Teologie și a preda cursurile gratuit pâna la confirmarea eĭ definitiva prin lége.

[1]) Prof. Euseviu Popovici l. c. p. 668. Erbicénu l. c. p. 115.

In Noembre 1881 se şi inaugură solemn deschiderea Facultăţeĭ cu şépte profesorĭ [1]); cursurile eĭ fură cercetate de preste 50 de auditorĭ, ceĭa ce probéză ca: „Elementele pentru începutul uneĭ Facultăţĭ de Teologie exista cu îmbelşugare şi dorinţa acelora, cariĭ voesc a îmbraţişa, orĭ aŭ îmbraţişat cariera preoţéscă, de a căpăta o cultura maĭ înalta, era fórte vie" [2]).

Spre a încuraja şi maĭ tare acest avênt nobil, fericitul Mitropolit Calinic invita Decanatul a-ĭ recomanda dintre auditoriĭ Facultăţeĭ pre ceĭ lipsiţĭ de mijlóce, spre a le oferi stipendiĭ [3]).

Onor Minister al Instrucţiuneĭ publice face cunoscut Decanatuluĭ, că noua Facultate de Teologie, de şi încă neconfirmată prin lege, totuşĭ se bucura din partea Guvernuluĭ de tóta simpatia, pe care trebue sa-ĭ o împartaşască orĭ-ce bun Român [4]), şi cere o dare de sémă amenunţită despre mersul Facultaţeĭ [5]).

La acéstă invitaţiune, consiliul profesoral în maĭoritate decide, ca darea de séma sá se facă la sfîrşitul anuluĭ şcolar, ca şi la cele-lalte şcóle, şi să róge din noŭ pre D. Ministru a lua mĕsurile cuvenite, spre a se presenta cât maĭ curînd Corpurilor legiuitóre proĭectul de lege pentru înfiinţarea Fa-

[1]) Aceştia au fost: P. S. Silivestru Piteşténu, acum Episcop al Huşilor; P. S. Inocenţiu Ploeşténu, Vicarul St. Mitropoliı; P. S. Calistrat Bârladénu; Prea Cuv. Archim. Ghenadie Enacénu, acum Episcop al Rômniculuı; D. Dr. Barbu Constantinescu; D. Dr. N. Nitzulescu şi reposatul Dr. Zotu.

[2]) Raportul Decanatuluı catre Onor. Minister al Cultelor, No. 33, din 16 Ianuar 1882.

[3] Adresa Decanatuluı, No. 36, din 13 Februar 1882.

[4] Adresa, No. 18041, din 15 Decembrie 1881.

[5]) Oficia, No. 4660, din 10 Aprilie 1882.

cultațeĭ, căcĭ orĭ-ce amênare descurajéza și împuținéză auditoriĭ Facultațeĭ [1]).

Cu începutul anuluĭ al II-lea al Facultățeĭ în Octombrie 1882, Decanatul raportéză Onor. Minister, ca în decursul anuluĭ I Profesoriĭ aŭ căutat sa-șĭ facă datoria dupre putință, ca de óre-ce cursurile aŭ început în Noembrie, studențiĭ n'aŭ putut încă da esamene de materiile trecute; că frequența Facultațeĭ a fost destul de îmbucuratóre, dar că maĭ mulțĭ studențĭ din lipsa de mijlóce aŭ parasit cursurile; în fine róga din noŭ pe Onor. Minister, ca în apropiata sesiune a Corpurilor legiuitóre să reguleze prin un proĭect de lege posițiunea Facultațeĭ [2]).

Dar acest proĭect așa de mult dorit nu se maĭ ivi; totul aci se margini și afara de schimbarea ce se făcu în organismul intern al Facultațeĭ prin alegerea și confirmarea Decanuluĭ definitiv [3]) în locul celuĭ numit provisor la inaugurarea Facultățeĭ [4]). nu maĭ avem a înregistra nimic maĭ însemnat în privirea acesteĭ a doua încercărĭ pentru înființarea uneĭ Facultațĭ de Teologie la noĭ. Și ḑilele acesteĭa eraŭ numĕrate. — Studențiĭ veḑênd că nu se ĭa nicĭ o mĕsura pentru stabilitatea eĭ, părasiră unul dupa altul cursurile, care și încetara la începutul anuluĭ 1883, apunênd ast-fel și acesta, ca cea din Iașĭ, după o durată de existență și maĭ scurtă.

Cu tóte acestea, dorința pentru o ast-fel de instituțiune nu se stinse, și exemplul nobil al barbaților,

---

[1]) Procesul Verbal din 21 April 1882.

[2]) Raportul, No. 2, din 19 Octombrie 1882.

[3]) Raportul, No. 3, din 19 Octombrie, și adresa de confirmare, No. 17169, din 15 Noembrie 1882.

[4]) Ofiĉia, No. 16348, din 11 Noembrie 1881.

cariĭ luară parte activă la acésta, am putea ḑice, a doua fasa a începutuluĭ Facultațeĭ de Teologie, pregati și maĭ mult spiritele și dădu impuls autorităților competente ca sa dea óre-care soluțiune acesteĭ cestiunĭ.

Fericitul Mitropolit Calinic mijloci cu stăruință pe lânga înaltul Guvern a înzestra Biserica și Patria cât maĭ curînd cu atare instituțiune, și reuși a obține în acéstă privire prea înalta aprobare a Maĭestățeı Sale Regeluĭ.

La Noembre 1884 fu solemn redeschisă (acum a treĭa óra) pe lângă Universitatea din Bucureștĭ o Facultate de Teologie de asta dată prin înalta dispoșițiune ministeriala [1]), pe basa căria duréză și astă-ḑĭ și se bucură de cel maĭ viŭ interes din partea înaltuluĭ Minister al Cultelor; ceĭa ce insufla nadejde maĭ tare pentru viitor.

Auspiciile sub care se inaugură acum Facultatea, sunt cu mult maĭ favorabile de cât în trecut; ea primi din capul loculuĭ treĭ profesorĭ, ca suplinitorĭ, cărora li se fixară diurne; de aseminea un numĕr de burse pentru studenţiĭ lipsiţĭ de mijlóce, cu un internat încredințat unuĭ Director și unuĭ confesor și pedagog [2]). Afara de bursierĭ s'aŭ maĭ înscris între studenţiĭ Facultaţiĭ și esternĭ, așa că numĕrul întreg al auditorilor a fost 41 ordinarĭ și 2 extra-ordinarĭ.

Studiile ce s'aŭ predat în anul I sunt: Istoria Bisericéscă, Limba Ebraică, Introducerea în vechiul Testament, Archeologia biblică și Enciclopedia sci-

1) Oficia, No. 12661, din 27 Octombre 1884.
2) Oficia minist., No. 4860, din 30 Aprilie 1885.

ințelor teologice. Studenții fură obligați să asculte și la Facultatea de Litere limba Elina, Latină și Filosofia.

Cu începerea luĭ Maĭ 1885, Facultatea maĭ câștigă un profesor suplinitor pentru studiul biblic al nouluĭ Testament [1]).

In sesiunea de Iunie se și supusera la esamene 14 studenți, iar în cea de Septembre maĭ depusera esamene înca 11 studenți [2]).

Pentru ca Facultatea sa maı facă un pas spre complectarea eı, Decanatul ruga la începutul anuluĭ scolar 1885—86 pre Onor. Minister a numi înca doı profesorĭ la catedrele de Teologia fundamentala și Apologetica și de Istoria dogmelor, catedre ce eraŭ trecute în proĭectul de deschidere a Facultățeı [3]).— Dar înca nedându-se curs acesteĭ cererı, Facultatea trebui sa încépă și anul II-lea, cu aceıașĭ profesorı distribuindu-se orele de prelegerĭ pe ambiĭ anı, de vreme ce și în anul I frequentaŭ din nou 36 de auditorı [4]). La sfîrșitul anuluĭ scolar 1885—86 aŭ depus esamene din diferite obĭecte 11 studenți din anul I și 14 din al II-lea, ĭar în sesiunea de tómna 12 din ambiı anĭ [5]).

Cu începutul anuluĭ scolar 1886—87 Facultatea intra în anul al III-lea de studiĭ, ıar în anul I se înscrisera 15 auditorı, dintre care treĭ din Banat" [6]).

1] Oficia Onor. Minister al Cultelor, No. 4860, din 30 April 1884.
2) Referatul consil. profesoral, No. 23, din 20 Iunie și 34 din 24 Septembrie 1885.
3] Adresa Decanuluı catre Onor. Minister, No. 32, din 11 Septembrie 1885.
4) Referatul consiliuluı profesoral, No. 36, din 30 Sept. 1885. Raportul Decan. catre Minister, No. 16, din 11 Iulie 1886.
5] Dosarul Facultațeı teologice pe 1886 p. 70—76 și 134.
6] Din causa lipscı de mijlóce, doı din aceștı studențı au parasit

De óre-ce Onor. Minister încă nu aprobase ocuparea celor doue catedre, studenţiĭ din anul III nu maĭ ascultaŭ de cât Istoria bisericéscă, Exigesa n. Test. şi Enciclopedia studiilor teologice, în cursurĭ comune cu studenţiĭ din ceĭ-lalţĭ doĭ anĭ.

Aşeḑarea Facultaţeĭ era cam încurcata, edificiul eĭ plapând parea că se porneşte, ora eĭ din urmă se aştepta sá sune, precum sunase şi ora Aceluĭ, care-ĭ pusese temelie...... Din fericire însă acéstа nestabilitate regretabila nu dură mult, cacĭ Inalt Prea Sânţitul Arhiepiscop şi Mitropolit Primat Iosif, însufleţit de rîvna dumneḑeésca pentru luminarea cleruluĭ, îndată ce fu ales şi confirmat în scaun, unul dintre cele dintĕiŭ acte ale Sale, fu intervenirea la Onor. Minister al Cultelor, cu propunerea de a se reorganisa Facultatea [1]. Pe basa acesteĭ propuneri Onor. Minister numi încă treĭ profesorĭ şi anume: pentru Teologia Dogmatică doĭ şi pentru Teologia Morală unul, cu titlul de suplinitorĭ [2].

Facultatea obţinu decĭ şése profesorĭ, aşa că acum anul III fu deplin ocupat, ascultând, pe lânga cursurile menţionate, Teologia Dogmatica şi Morala.

De şi acéstá reorganisare se fácu la începutul semestruluĭ II al anuluĭ şcolar 1886—87, aşa ca unele studiĭ aŭ trebuit a se preda din capet, totuşĭ profesoriĭ şĭ-aŭ făcut ast-fel cursurile, că la sfîrşitul anuluĭ şcolar aŭ încheiat materiile prescrise

Facultatea chiar de la început, iar al treilea a parasit-o anul acesta, dupa ce depusese parte din esamenile anuluĭ I.

[1]) Adresa St. Mitropoliĭ catre Onor. Minister al Cultelor, No. 3093, din Decembrie 1886.

[2]) Resoluţiunea Ministeriala, No. 18340, din 23 Decembrie 1886.

pe un semestru și în sesiunea de vara aŭ depus e-samene din diferite obĭecte opt studențĭ din anul I, ḑece din anul al II și ḑece din al III; [1]) ıar în sesiunea de tómnă șépte studențĭ din anul I [2]) treı din al II [3]) și noue din al III [4]). Resultatele esamenilor au fost în toțĭ treĭ anıı din cele maĭ îndestulatóre.

Cu anul școlar 1887 — 88 Facultatea atinge al patrulea an al existențeĭ sale, începênd și anul IV de studiĭ. Numerul auditorilor eı sporește, căcĭ pe când anul trecut aŭ fost înscrișı numaĭ cincı-spre-ḑece, anul acesta aŭ cerut înscrierea doue-ḑecı și șépte de studențĭ, între care sunt uniĭ chiar profesorĭ de religiune.

După Registrul pentru înscrierea studenților, numerul celor înscrișĭ în toțĭ patru anıı este de noue-ḑecı și opt. Afara de ceĭ douĕ-ḑecĭ și șépte înscrișĭ în anul I, figuréză ca înscrișĭ în aniĭ II, III și IV, șépte-ḑecĭ și unu de auditorĭ, dintre care unul a murit, ĭar treĭ-ḑecĭ-și-cincĭ parte n'au ascultat de teliŭ, parte aŭ parasit cursurile—așa ca astă-ḑĭ numerul auditorilor regulațĭ din anul II, III și IV este de treı-ḑecĭ și cincĭ, la care întrunind și pe ceı 27 înscrișĭ în anul I, din care ḑece sunt bursierĭ, ese numĕrul de șése-ḑecĭ și doĭ de auditorĭ, ordinarĭ, numer destul de respectabil, dacă se ĭa în considerațiune ca ne aflam abea la început [5]) și ca Facultatea nóstra n'are încă ființa legala.

[1]) Registru de intrare al Facultațeı pe anul curent, No. 18—23 și 25—28.

[2] Idem N. No. 63 și 68.

[3]) Id. 53 și 68.

[4]) Id. No. 39, 54.

[5]) Un numer maı mare de auditorı n'a avut d. e. Facultatea teo-

Urmând a se preda în anul al IV Dreptul bisericesc și Teologia practică, s'aŭ distribuit aceste douĕ obiecte la doĭ dintre profesoriĭ existențĭ, cu speranța că înaltul Guvern, și cu deosebire Excelența Sa D. Dim. Sturdza, Ministru de Culte, în interesul ce pórtă acesteĭ tinere instituțiunĭ, pentru care cu dreptul i se cuvine recunoscința și stima cleruluĭ,—va lua cuvinitele mĕsurĭ ca Facultatea să maĭ obțină doĭ profesorĭ, cu care s'ar complecta numĕrul catedrelor indispensabile Facultățeĭ, cum și personalul eĭ didactic cel maĭ neaparat necesar [1]).

Viitorul Faculteţeĭ pare senin, cacĭ în noul proiect de lege asupra instrucțiuneĭ publice, — operă savantă, care de s'ar pune în aplicațiune cât maĭ curînd, ar avea urmările cele maĭ favorabile pentru ordinea și progresul Instrucțiuneĭ,—în acest Proiect. nu numaĭ se prevede studiul religiuneĭ ortodoxe ca obligător în șcólele primare și secundare [2]) ci se consacră și existența Facultățeĭ de Teologie pe lângă Universitatea din Bucureștĭ [3]). Drept este, ca, prin acésta Țéra și înaltul Guvern ar face Bisericeĭ darul ceĭ maĭ prețios-respectiv de organisarea sa internă, după ce atât de înțelepteşte ĭ-a stabilit relațiunele sale externe, revendicându-ĭ autocefalia.

Putem așa dar observa, că noul proiect și în privirea instrucțiuneĭ religióse a făcut un pas maĭ îna-

logica din Cernauțĭ chiar în al șéselea an dupĭ înființare, (1881) când erau acolo și șépte studenți dela noĭ. Prof. Is. Onciul: „Ceva despre mersul și desvoltarea cultureĭ teologice și clericale în Bucovina". Candela, an II No. 7. p. 359.

[1]) Adresa Decanatuluĭ catre S. Mitropolie, Nr. 41, și catre Onor. Minister No. 42 din 5 Octombre 1887.

[2]) Proiect de lege asupra Instruc. Publice etc., Bucureștĭ 1887 p. 8.

[3]) Ibid. p. 60.

inte decât legea de la 1864, şi a dat ast-fel expresiunea cea maï fidelă necesităţeï de cultura religiósa maï înaltă şi mijloculuï de a se putea câştiga ; maı mult încă, a espiat nedreptatea veche facuta Bisericeï, ca adică cele-alte ramurï de cultură să poséda şcóle speciale superióre de atâtea deceniï, ïar ea să rĕmâna tot la cele vechï. . . . . .

Se întrébă acum : Exista-va de astă-dată continuŭ Facultatea de Teologie saŭ va avea aceïaşï sórta, ca surorele eï de maï înainte? Presupunênd apoï că existența eï va fi durabilă, cum trebue organisată, spre a fi recunoscută şi de drept? — Aceste întrebărï merită o precauţiune seriósă din partea fie-căruï fiŭ devotat al Bisericeï şi al Patrieï. Drept acésta vom încerca maï la vale a arăta motivele din care decurge neapărată necesitate de a exista *la noï,* daca nu douĕ Facultățï de Teologie pe lângă ambele Universitățï [1]), cel puțin una, care de fapt acum există; apoï cum trebue a se organisa definitiv acéstă Facultate; în fine ce precauţiunï sunt a se lua, pentru ca resultatele ce cu dreptul s'ar aştepta de la ea sa fie salutare.

I.

Cariera clericală este şi trebue sà fie facultativa ca şi cea literară, medicală şi iuridica. Fie-cine îmbrațişéza cariera pentru care simte maï multă aplicare şi inclinaţiune. Dar acésta inclinaţiune de multe

[1]) Acésta este propunerea Corpuluı didactic din Iaşı ; ea face onóre acestuï corp luminat şi este o dovada maı mult despre necesitatea de a exista la noı Facultaţı de Teologie. Memoriul din Iaşı, pag. 215 şi 218.

orĭ se întêmplă să fie pripită și alta să-ĭ ĭa locul, așa în cât cariera alésa de o cam dată e părăsită în favórea alteĭa, pentru care exista maĭ mare disposițiune. Este decĭ necesar a avea mult timp disponibil întru a se decide la alegerea și îmbrățișarea uneĭ cariere, și cu cât acésta e maĭ importantă pentru binele comun, cu atât maĭ multa cumpĕnire și judecata se cere la alegerea eĭ. Putem acum stabili, ca pentru ceĭ ce voesc a îmbrățișa cariera literara, iuridica și medicală, legiuitorul a destinat învețămêntul secundar nu numaĭ pentru ca eĭ sa se inițieze în cultura generală, ci și pentru ca sa aĭba timpul material a-șĭ alege respectiva carieră, spre care sa se cultive apoĭ în scólele superióre speciale. Singură cariera clericala nu se póte bucura până asta-ḑĭ de acéstă disposițiune înțeléptă; de la ceĭ care-șĭ propun a îmbrațișa acésta carierá nu se cer alte cunoscințe preparatóre, de cât acele din șcólele primare. Dar un copil de doĭ-spre-ḑece, saŭ ceĭ mult de patru-spre-ḑece anĭ, póte să-șĭ dea séma de pasul ce face? De sigur el atuncĭ se lasă cu totul în voĭa celor aĭ seĭ [1]). Când însă se deștépta și-șĭ póte da sémă de ce este și ce póte, se decide singur pentru alta carieră, la care-l trage inima, saŭ rĕmâne cu desgust în acea preînsemnată luĭ, nefiind capabil de altă întreprindere: „Ultima spes aut

[1]) Kann in so unreifen Alter uberhaupt von einem festen Willen und Entschlusse, sich einen Lebensberuf zu wæhlen, die Rede sein? Darf auf fluechtige Neigungen des jugendlichen Alters hin Jemand zu einem stande bestimmt werden, ohne die Freiheit desselben zu beeintrechtigen, und ohne die Gefahr, demselben den unfreiwillige Beruf verhasst zu machen? „Die theologischen Studien in Oesterreich und ihre Reform“. Wien 1873. S. 136.

miles aut capucinus." Din acéstă causă școlariĭ maĭ inteligențĭ părăsesc seminarele înainte de timp, orĭ se dedaŭ la alte cariere după absolvire, așa în cât astă-ḑĭ în locul celor ântĕiŭ născuțĭ, Dumneḑeŭ trebue să se mulțăméscă adesea cu fiiĭ ceĭ din urmă a creatureĭ sale. Și fiind-că maĭoritatea acestora sunt copiiĭ de părințĭ săracĭ, nicĭ eĭ nicĭ părințiĭ care-ĭ îndémnă la cariera clericală, nu cugetă că aicĭ e vorba despre interesele cele maĭ înalte ale societățeĭ—religiunea și moralitatea, pentru a căror prosperare se cere multă abnegațiune și marĭ sacrificiĭ, ci vĕd în acéstă carieră numaĭ un mijloc de traĭ maĭ ușor de cât al omuluĭ de rînd. Insă cine se conduce la alegerea carriereĭ clericale de așa motiv, este cu totul incapabil a isprăvi ceva spre binele și mântuirea celor încredințațĭ luĭ.—Spre înlăturarea acestuĭ mare inconvenient, e decĭ necesar a se lăsa și celor ce s'ar devota carriereĭ clericale timpul suficient, pentru că să fie în stare a cunóște atât sublimitatea cât și greutațile eĭ, "și să numaĭ pótă fi nicĭ o îndoélă despre libera eĭ alegere de către dênșiĭ.

Cât timp e destinat astă-ḑĭ la noĭ pentru cultura aspiranților la cariera clericală, de abea le servește a se putea decide cum se cuvine pentru ceĭa ce voesc a deveni;—Seminarele trebue să deștepte și să nutréscă adevĕrata vocațiune clericală, dacă acésta se ivește în școlar, ĭar cultura luĭ specială nu póte începe maĭ înainte de a fi școlarul în stare să se decidă singur. [1]) In Seminarele de băețĭ, (Knaben-

[1]) „Von einer fremden Vorausbestimmung des Kindes zum Geistlichenstande darf nicht die Rede sein. Nun hatten in fruherer Zeit,

seminarien) care după prescripţiunele Sinoduluĭ Tridentin se maĭ menţin încă în unele părţĭ ale Bisericeĭ Romane, se lasă cu totul liberă alegerea carierei, şi se cere de abea în al 20 an al vîrsteĭ, ne fiind siguranţă despre vocaţiune maĭ înainte ; dacă rĕspunsul e afirmativ, atuncĭ şcolarul începe studiile teologice speciale, în caz contrariŭ, el pe basa studiilor făcute se devotéză alteĭ cariere. [1])

Prin urmare, Seminarele nóstre, care staŭ în aceĭaşĭ categorie cu Seminarele de băeţĭ apusene [2]), pot servi ca şcóle preparatóre pentru ceĭ care aspira la cariera clericală, ca pe de o parte să-şĭ impropieze noţiunĭ de cultura generală, ĭar pe de alta să se pótă decide liber în urma uneĭ meditaţiunĭ îndelungate, seriόse şi mature; cât despre o cultura clericală solidă şi specială în Seminare nicĭ maĭ póte fi vorbă în împrejurările actuale.

Despre acésta nu póte fi vorbă, chiar când în ele s'ar ridica nivelul studiilor, după amendamentul Onor. D. N. Nicorescu, şi modificările propuse de Comisiunea Consiliuluĭ general al Instrucţiuneĭ pu-

wo noch die Ehren und Reichthuemer der Kirche lockten. Nun hatten in frueherer zeit die Grossen und Reichen ihre Kinder in fruehester Jugend schon zum Kirchendienst bestimmt, und jetzt, wo die Kirche arm ist, bestimmen arme Eltern ihre Kinder dazu. Damals und jetzt eine Begierlichkeit der Eltern. . . Man darf Niemanden zum Priester Staud Vorbestimmen, man muss alle Zœglinge frei lassen". Fr. Ios. Buss. Die nothwendige Reform des Unterricts und der Erziehung der Katholischen Weltgeistlichkest Deutschlands. Scaffhausen 1852. S. 417.

1] „Andererseits darf unter diesen Kindern nicht eines sein, dessen Berufung nicht frei bleibt. . . . . die Hauptsache bleibt immer: in dem Knaben Seminar sint die Berufungen noch ungewis" Buss. a. d. O. S. 415. 419.

2) Prof. Eus. Popovici l. c. 669.

blice şi de alţĭ Onor. Membriĭ aĭ corpuluĭ didactic la noul Proĭect de lege [1]).

Aprobăm din tótă inimă reintegrarea programeĭ Seminarelor cu sciinţele care aŭ fost eliminate prin reforma de la 1873; în special întroducerea limbelor moderne la seminare e inevitabila, de óre-ce literatura română nu posedă încă opere teologice în tóte ramurile, ca cea francesă, saŭ maĭ vîrtos ca cea germană, în care viitorul teolog ar putea afla tot ce s'a produs când-va maĭ însemnat în Teologie la tóte confesiunile creştine.

Realisându-se acéstă reorganisare, Seminarele ar produce preoţĭ maĭ culţĭ póte de cât asta-ḑĭ, dar acéstă cultură nu s'ar putea numi nicĭ de cum specială şi deplin corespunḑetóre necesităţilor actuale; — Biserica în timpul actual, când spiritele sunt fórte sguduite moralminte, n'are necesitate numaĭ de preoţĭ maĭ luminaţĭ, ci şi de profesorĭ de Religiune, care trebue să posédă sciinţa teologică în tótă deplinatatea, spre a o împartăşi acelor, care n'aŭ nicĭ timp, nicĭ capacitate de-a o studia aşa temeinic; apoĭ demnitariĭ maĭ superiorĭ, Arhiereiĭ şi Episcopiĭ unde sa-şĭ facă studiile? [2]) Numaĭ în Seminare? Dar atuncĭ, pentru ce literaţiĭ, magistraţiĭ, mediciĭ şi toţĭ specialiştiĭ, nu învaţa numaĭ în Licee, ci şi în scóle speciale maĭ superióre? Decĭ precum aceste cariere cer cunoscinţe cu totul speciale şi mult maĭ temeĭnice şi maĭ întinse de cât cele câştigate în Licee, şi

[1]) Tabelul Sinoptic al Proiectului p. 86 şi 87.

[2]) „Mulţi simţesc (în România) trebuinţa urgenta de studie universitare, cel puţin pentru clerul înalt şi pentru personalul învetatoresc de pe la seminare“. Prof. Eusev. Popovici l. c. p. 659.

de aceĭa trebue să și le improprieze la Facultățile respective de pe la Universitățĭ [1]), tot ast-fel și cariera clericală reclamă cunoștințe speciale, pe care Seminarele, orĭ cât ar fi de bine organisate nu o pot oferi [2]).

Cariera clericală nu reclamă apoĭ numaĭ vocațiune adevĕrată și cultură specială, ci și cunoscințe de ómenĭ și de lume în genere. Clericul lipsit de acésta e în pericul de a perde virtutea sa și a comite cele maĭ regretabile greșale în împlinirea datoriilor sale. [3]) Dar cunoscința de ómenĭ și de lume nu sĕ câștigă între zidurile seminarelor, unde viitoriĭ clericĭ petrec cel maĭ frumos timp al vieţeĭ, ci numaĭ în școla cea mare, în atingere vie cu ómeniĭ de tóte clasele. De aceĭa, trecerea subită din seminar în societate devine fatală pentru mulțĭ seminariștĭ. Liberĭ de orĭ-ce supraveghere, adesea neglijéză de

1) „Es ist allerdings richtig, dass, wer es in der Wissenschaft zu etwas bringen will, sich auf einzelnes beschrænken muss (die specialitæt): doch darf diese beschrænkung nicht zu fruh eintreten. Der Fachbildung muss die Allgemeine Schulbildung vorausgehen, und auch diese hat ihre stufen. — Die Elementarschule œffnet das Sinn fur das Wisseu; die gymnasial-bildung kræftigt und schærft ihn..... Die Universitæts bildung erweitert dann nicht nur den Blick ueber das gesammte Gebiet des Wissens, sondern sie concentrirt zugleich das Studium, indem sie ihm ein bestimmtes Lehrgebiet in einer Facultæt erweist“. Hagenbach: Encyclopædie und Methodologie der theol. Wissenschaften. Leipzig. 1884, p. 8—9.

2) Die seminarbildung.... soll durch Uniwersitætsbildung ersetzt werden, weil sie nicht geeignet ist, die grendliche und wisseuschaftliche Bildung der candidaten des Geistlichen standes zum Dienste der Seelsorge zu bewirkeu, welche dieses Dienst an sich, besonders aber nach den Beduerfnissen der Gegenwart, erheischt. Die theologischen Studien u. s. f. p. 135.

3] Die Bildung in den seminarien theilt die Fehler von Specialschuleu, eine unvermeidliche einseitigkeit, die eine mindere vermittlung mit der allgemeinen Bildung zeigt, welche auch weniger fur die unbefangene wirksamkeit des geistlicheu stands im œffentlichen Leben der Nation vorbereitet“. Buss. a. d. O. p. 314.

a-șĭ împlini cu esactitate datoriile lor; liberĭ de o-cupațiune, care-ĭ ținea la ordine și ne avênd un plan bine fixat și sistematic după care să se pótă orienta, când ar voi să maĭ citéscă câte ce-va, parvin la arbitrarietățĭ și capriciĭ, și rĕmân pradă superficialitățeĭ, lenevireĭ și desordineĭ. Lărgindu-li-se cercul relațiunelor cu lumea, nu se pot apăra de feluritele seducerĭ și ispite, ce năvalesc asupră-le, așa că din nenorocire, atarĭ tinerĭ mărginițĭ și neesperiențĭ se cufundă în marea acéstă, până atuncĭ neumblată de eĭ. Periculul acesta se depărtéză numaĭ atuncĭ, când absolvenților de seminare li s'ar cere și cultura superióră specială—după terminarea căria nu numaĭ ar fi propiĭ pentru cariera lor din punct de vedere sciințific, ci desele relațiunĭ cu felurite caractere, în decursul studiilor universitare le ar oferi și cunoșcința de lume, atât de necesară lor.

Un alt defect capital, care împedică fórte mult activitatea cleruluĭ seminarist în cercurele culte ale societățeĭ, este lipsa cultureĭ sociale, adică a convenienților exterióre, a manierilor și a ținuteĭ demne față cu persóne de tóte treptele și condițiunele, lipsa de acea politură a întregeĭ personalitățĭ, ce se reclamă dela orĭ-care bărbat cult, — o lipsă ce-ĭ fórte simțită la tineriĭ seminariștĭ. Dar de unde să-șĭ împroprieze eĭ — fiĭ aĭ poporuluĭ — formele cultureĭ sociale, dacă se cultiva numaĭ în seminare și între ceĭ de séma lor? Cultura socială se póte câștiga numaĭ în contactul cu ceĭ culțĭ și este atât de importantă și neapărată clericuluĭ, în cât totdéuna, dar maĭ ales în timpul de față trebue de-

clarată ca o podóbă alésă a sa, ce atrage pre ómenĭ și este una din cele maĭ esențiale calitățĭ cerute clericuluĭ, de sânta Scriptură [1]).

Biserica are proprietatea esențială de a putea aduce deplină satisfacțiune necesitaților religióse ale omuluĭ de orĭ-ce tréptă socială, la orĭ-ce împrejurare și în orĭ-ce timp; ea pentru acésta trebue să împărtășască adevĕrurile religióse în formele cele maĭ variate, după gradul de cultură a societățeĭ; decĭ trebue să posédă un cler, a căruĭ cultură să fie la nivelul cultureĭ sociale și a timpuluĭ, căcĭ alt-fel ar perde cu totul activitatea sa față cu societatea înaintată în cultură și ḑilnic progresândă.

Convingerile religióse sunt astă-ḑĭ fórte sguduite maĭ ales în clasele înalte; numeroșĭ membri din aceste clase țin la Biserica Ortodoxă numaĭ cu numele, ĭar de mărturisirea credințeĭ, de multe alte ceremoniĭ și datine ale eĭ sunt maĭ mult saŭ maĭ puțin streinĭ. — Necredința totală saŭ parțială se lățește apoĭ ca o cangrenă din cercurile culte tot maĭ departe în masa poporuluĭ.—Și care este causa principală a acestuĭ rĕŭ—pe cât de necontestat [2]), pe atât de plăns? Alta nu, afara de lipsa cultureĭ seriósă și specială pentru cariera clericală, — ca ea să pótă face din adevĕrul evangelic un bun spiritual al omuluĭ de orĭ-ce condițiune, și un călăuz în tótă activitatea luĭ privată și publică.

Și cum să nu se faciliteze tóte mijlócele de cultură Bisericeĭ, care este unul din stâlpiĭ a tot pu-

---

1) St. Ap. Pavel între alte calitațı cere ca Episcopul să fie şi bine împodobit. . . . Κόσμιον (I Timot. 3. 2).

2) Memoriu de la Iaşı. p. 214. Erbicénu l. c. p. 119.

ternici aĭ statuluĭ, și a căreĭ neîngrijire ar însemna ne îngrijirea de binele și viitorul statuluĭ ?

Biserica dă statuluĭ religiunea și morala, fară care acesta nu póte exista, ca și fără legĭ și fară magistrațĭ, căci veninul corupțiuneĭ morale ar distruge și disolva necesariaminte organismul social, familia și statul. A ḑice că spre menținerea ordineĭ sociale destul e forța fisică, s'ar ataca de a dreptul natura rațională și demnitatea omuluĭ ; forța fisică nu este în stare a ține mult în frîŭ ómeniĭ streinĭ de religiune și de morală, căcĭ cine a rupt legătura sa cu Dumneḑeŭ nu va respecta nicĭ legatura sa cu ceĭ alțĭ ómenĭ [1]) ; din contra, perḑênd orĭ-ce razim moral, va ajunge prada celeĭ maĭ crude desbinărĭ interne, remânênd în tóta viața jucaria patimilor sale și ne avênd nimic sânt, nu se va putea nicĭ-odată ridica la nobila consciință despre un patriotism adevĕrat. Apoĭ legile statuluĭ fără sancțiunea dumneḑeéscă a Religiuneĭ, ar fi lipsite de puterea necesară, și în loc de a ține în frîŭ patimile omineștĭ, ar fi singure aruncate ca niște lanțurĭ strivitóre. Legile penale pot insufla frica, dar nu pot împedica crima, căcĭ nu sunt în stare a o urmari până în ascunḑetórea eĭ cea maĭ adânca, nici a o prinde și înadiși, în obarșia eĭ, care este inima : Acésta se póte îndrepta și transforma numaĭ prin relgiune. [2]) Sânțenia casatorieĭ, inviolabilitatea ju-

1) „Wer dass Band, das ihn an den Schoepfer knuepft, zerrissen hat. dem Kann das Band das Menschen an das Meschen knuepft nicht wohl unantasbar sein". Sailer. Christliche Moral. Sulzbach 1834. III Band. Moral des Staates. p. 5.

2] „Nous voyon le crimes que la religion n'empêche pas ; mais voyons-nous ceux qu'elle arrête ? Pouvons nous scruter les con-

rĕmêntuluĭ, a contractelor și a proprietăţeĭ personale nu se pot apăra numaĭ de legile penale ale statuluĭ; dar alte datoriĭ sociale numaĭ puţin importante pe care legile politice nu le prevĕd, căcĭ nu pot, de óre-ce ele ating numaĭ consciinţa ce ar ajunge fără religiune? [1]).

Bărbaţiĭ înţelepţĭ din tóte timpurile aŭ recunoscut, că fără religiune și Biserică nu póte exista ordine socială, nu póte exista stat; așa Platon a ḑis: „Pesta cea maĭ mare a statuluĭ este necunoscinţa adevĕratuluĭ Dumneḑeŭ; cine subminéză religiunea, surpă fundamentul societăţeĭ“ [2]). Și Plutarch scrie: „Este maĭ lesne a zidi o cetate în aer, de cât a funda un stat fără cult religios“. [3]) Incă înainte de el a ḑis Cicerone: „Nu știŭ de ar maĭ putea exista fidelitate, credinţă și societate fără religiune“. [4]) Machiavelli ḑice, că nimic nu mărturisește maĭ sigur despre apropiata apunere a uneĭ împĕraţiĭ, ca dispreţul religiuneĭ [5]). Chiar un Voltaire marturisește că pretutindenea unde există un stat este necesară Religiunea. Legile privegheză moravurile publice, religiunea viaţa privată [6]). In fine marele Washing-

sciences, et y voir tous les noirs projets que la religion y étouffe, et toutes les salutaires pensées qu'elle y fait naitre?“ Discours sur l'organisation des cultes. . . . par le conseiller d'Etat Portalis. Apud M. Dupin: Manuel du droit public Ecclesiastic Français. Paris 1844. p. 176.

1] Deja Seneca ḑice: „Quam [quanto] latius officiorum patet, quam juris regula! Quam multa pietas, humanitas, liberalitas, justitia, fides exigunt, quae omnia extra publicas tabulas sunt! “De ira II 27. Hake. Religions wisseuschft. S. 184. Freib. in Breis gau. 1875.

2] De legg. l. 10.

3) Adv. Colot. Apud, Sprinzel Fundamental Teologie Wien 1876. S. 129.

4) De natura Deorum. L II.

5) Sprinzel A. d, O. S. 130.

6) Traité 'de la tolérance. ch. 20. Apud Hake l. c. p. 185. Confer. Portalis. l. c. p. 184.

ton—în adresa sa de despărțire a ḑis Compatrioților sĕĭ: „Religiunea și morala sunt razimul indispen⸗abil a bineluĭ public; cine restórnă stâlpiĭ aceștĭ puternicĭ aĭ fericireĭ omineștĭ nu este patriot. Adevĕratul diplomat le stiméză și le ĭubește ca și omul evlavios. Raporturile lor către fericirea casnică și publică sunt ne numĕrate. Ce asigură proprietatea, viața, reputația nóstră, dacă jurămêntul acest razim al Judecătorielor ar fi despoĭat de simțul religios? Rațiunea și experiența dovidesc, ca moralitate nu póte exista în popor fără religiune. Tocmaĭ aceste trebue să dea unuĭ guvernămênt vitalitate [1]).

Biserica este maĭ departe factorul cel maĭ puternic nu numaĭ pentru mĕnținerea, ci și pentru consolidarea și progresul ordineĭ sociale pe tóte terenurele cultureĭ. Ca organism eminamente social ea unește pre ómenĭ fórte strîns între sine și cu Dumneḑeu, care este fundamentul și scopul ultim a tótă ordinea [2]); prin simbolul eĭ de credință și prin formele cele regulate și constante în care încorporéză adevĕrurile religióse, ca să ocupe nu numaĭ mintea, ci și inima și voĭa credincioșilor, Biserica deprinde pe ómenĭ la ordine și regularitate atât pe terenul cugetăreĭ cât și al viețeĭ practice;

[1]). Von Raumer, die vereinigten Staaten von Nordamerica I. c. 3. Apud Sprinzel. l. c. p. 130.

[2]) Welche Gemein schaft wære wohl wichtiger und folgenreicher fur das ganze Leben, als die Gemeinschaft des Gloubens und der Gothesverherung? Wo gibt es ein Band, welches die Voelker, und in den Woelker die Staende und die Individuen so innig verbaende als die Religion. . . . ? Alle menschli chen Verbindungen, empfangen von da aus ihre letzte Weihe, unl suchen ihre letzte Bekraeftigung darin so lange die Well tsteht. Luthard, Vortraege ueber die Moral des Christenthums. Leipzig. 3-te Aufl. 1882. S. 218.

chĭemând pre credincioşĭ la rugăciune comună, pentru care sunt de trebuinţă locaşurĭ anumite, Biserica contribue în gradul cel maĭ înalt la progresul arhitectureĭ, pictureĭ, şi sculptureĭ; servindu-se la cultul dumnedeesc de felurite şi numeróse unelte şi vestminte, ea favoreşce manufacturele, industria şi comerciul; întrebuinţând la serviciul dumnedeesc cântarea, Biserica dă avênt arteĭ musicale. „Tóte artele serbéză în Religiune triumful lor cel maĭ frumos şi efectul lor cel maĭ puternic“ [1]); explicând credincioşilor cuvêntul dumnedeesc, Biserica produce modele de elocinţă; prescriind anumite dile de serbare, Biserica favorisaza desvoltarea gustuluĭ estetic, a simţuluĭ social şi a bunelor relaţiunĭ între ómenĭ [2]).

Ce s'atinge de cultură în special, istoria dovedeşte că tóte popórele şĭ-a început cultura cu Religiunea. Cultura nóstră naţională, ca şi a celor alte popóre creştine şĭ-a luat începutul în şi prin Biserică; monumentele nóstre cele maĭ vechĭ de literatură naţională sunt bisericeştĭ. Vicisitudinile timpurilor aŭ îndosit numaĭ

---

[1]) Ibid. S. 190.

[2]) Prof. Vasiliu de Repta. Discurs ţinut la instalarea luĭ ca Rector al Universitaţeĭ din Cernauţĭ 1883. Candela. An. II. No. 11. p. 583.

„Les habitants de nos campagnes n'offriraient bientôt plus que des hordes sauvages, si la religion, en les appelant dans les temples ne leur fournissait de fréquent occasions de se rapprocher, et ne les disposait ainsi a gouter la douceur de communications sociales.

Hors de nos villes c'est uniquememt l'esprit de religion qui maintient l'esprit de societé: on se rassemble, on se voit dans le jours de repos; en se frequentant on contracte l'habitude des egards mutuel; la jeunesse, qui cherche à se faire remarquer, étale un luxe innocent, qui adoucit les meurs plutôt, qu'il ne le corrompt: apres les plus rudes travaux on trouve à la fois l'instruction et le délassement;.. les exercites religieux préviennt les dangers d'une grossiére oisiveté. A l'approche des solennités les familes se reunissent, les ennemis se reconcilient, les méchant mêmes éprouvent quelques remords; on connait le respect humain. Il se forme une opinion publique, biene plus sure, que celle de nos grandes villes, où il y a tant des coteries. . . Que d'œuvres de misericorde inspirées par la veritable pieté! Que de restitutions forcées par la tereur de la conscience! Portalis l. c. p. 185.

dar n'aŭ putut înăduşi cu totul influenţa bine-cuvêntată a Biericeĭ asupra cultureĭ nóstre naţionale: „Modeştiĭ paraclisierĭ de pe la Bisericĭ, ḑice D. Visanti, aŭ fost nişte adevĕraţĭ depositarĭ aĭ limbeĭ române, şi în mare parte lor se datoreşte meritul că un Văcărescu.... şi alţiĭ aŭ pĕtruns atât de bine secretul şi frumuseţa limbeĭ populare, împodobind museele cu haĭne adevĕrat naţionale [1]). Chiar Teatrele, a căror destinaţiune principală este de a fi şcóle pentru înobilarea moravurilor şi deşteptarea patriotismuluĭ, datoresc în mare parte Bisericeĭ înfiinţarea lor la noĭ ca şi în alte părţĭ. „Dascaliĭ şi Diaciĭ, ne spune D. Mich. Cogălnicénu, eraŭ zugravĭ, eraŭ cântăreţĭ, *erau chiar actorĭ*, representând misterele religióse, ce pretutindenea aŭ fost începutul Teatruluĭ modern şi din care rĕmăşiţele ne sunt păstrate încă prin Irodul saŭ bitleemul nostru. . ." Distinsul literat, afirmă cu tótă dreptatea că „arta şi sciinţa în România eraŭ strâns legate de biserică" [2]). — Şi dacă astă-ḑĭ din fericire statul are şcóle speciale pentru tóte aceste branşe de cultură, sa fie óre îndreptăţire de a se lasa Biserica în parăsire, neprocurându-i-se tóte mijlócele posibile de cultură spre a-şĭ împlini misiunea sa civilisătóre şi mântuitóre faţă cu individul societatea şi statul? Acésta ar fi o purtare tot aşa de necorectă ca şi a unor fiĭ, care după ce se fac marĭ, nu voesc a maĭ şti de maĭca, care ĭ-a purtat la sînul eĭ. . . . . . .

Cum se va putea împartaşi cunoscinţa adevĕru-

[1]) Notiţa Bibliografica, la Abecedarul luı Lazar. In Revista pentru Istorie, Archeologie şi Filologie a D-lui Gr. Tocilescu. An. I. Vol. I. p. 461.

[2]) Ibid p. 33.

rilor religióse și morale copiilor din scólele primare și secundare, dacă ceĭ trimișĭ la acésta nu vor avea cultura teologică necesară? Chiar eĭ înșușĭ de unde să o priméscă? Din seminare? Dar osebit de insuficiența cultureĭ religióse a acestora, învĕțătoriĭ scólelor primare ceĭ maĭ mulțĭ nicĭ nu sunt seminariștĭ; puținele noțiunĭ religióse ce li s'aŭ dat în scólele normale, nu sunt ajungĕtóre învĕțatorilor ruralĭ ca să predea religiunea într'un chip inteligibil copiilor; ĭar învĕțătoriĭ scólelor urbane ceĭ maĭ mulțĭ sunt absolvențĭ de Licee, unde studiul religiuneĭ se predă numaĭ în clasele inferióre decĭ în mod elementar, așa că eĭ, când ĭes din Liceŭ nu-șĭ maĭ aduc aminte de loc, saŭ numaĭ ca prin vis de cele învĕțate despre Religiune; — pas apoĭ de învață pre copiĭ ceĭa ce singur maĭ nu știĭ. — Și dacă se întrébă, pentru ce nu se predă la noĭ Religiunea în clasele superióre de la Licee? Oare pentru că școlariĭ sunt acum destul de luminațĭ? [1]) ca să-șĭ maĭ pérdă timpul în ocupațiunĭ destinate numaĭ pentru copiĭ? Saŭ óre pentru că Religiunea nu s'ar putea concilia cu sciința? Orĭ că învĕțaturele revelațiuneĭ ar sta în contradicere cu cercetările sciințifice-critice ale unuĭ spirit rațional consequent? Orĭ pentru că credința religiósă ar fi semnul unuĭ spirit slab, visator? Exemplul statelor învecinate reprobéză strașnic aceste presupunerĭ și cu tot dreptul. In Germania și Austria d. e. studiul religiuneĭ se propune în tóte clasele Gimnasiale și cu estindere chiar de câte doĭ profesorĭ; drept că acolo și Facultățile de Teologie se

1) Proĭectul de Lege cel noŭ, p. 259.

asortéză cu auditorï, care aŭ absolvit gimnasele şi aŭ dat esamenul de maturitate, ceea ce se póte întêmpla cu timpul şi la noï, — decï o causă bine-cuvêntată pentru învĕţămêntul religios maï temeïnic în Licee; dar afară de acésta, chiar absolvenţiï din Licee care trec la Unïversitate aŭ necesitate de un studiŭ religios maï a profundat, ales în ce s'atinge de cestiunile religióse şi morale fundamentale, ca cunoscênd în ce mod ele se resolvă de Biserica Ortodoxă, să se foloséscă de ele ca de un fir conducĕtor, ca de un fir mântuitor, când se vor întroduce în teribilul labirint al filosofieï umane [1]) saŭ când vor îmbrăţişa cariera ce şï-aŭ ales [2]).

Uniï dintre absolvenţiï liceelor obţin imediat profesoratul de şcólele primare, chiar şi secundare, — alţiï fără a maï trece cursurile universitare ïes pe scena vieţeï sociale. Pentru aceştïa încă sunt indispensabile cunoşcinţele religióse maï temeïnice, parte spre a le putea împărtăşi învĕţăceilor în mod corespundetor, ïar parte spre a le avea ca un bun spiritual în activitatea practică, ducênd ast-fel cu sine din şcólă în societate nu neşciinţa saŭ indeferintismul religios, ci credinţa adevĕrată, pietatea către Biserica Orto-

---

[1]) Bautin. La Morale de L'Evangile Paris, 1885, p. 29.

[2]) Iata ce ne spune în acésta privire un profesor de Religiune la cursul superior în un Gimnasiu din Austria: „Eine *rechtzeitige*, gruendliche Behandlung dieser (fundamentalen) Fragen thut der *studierenden Jugend not*, zumal mit Rucksicht auf die aus der an der Hochschule herrscheuden Lehrfreiheit moeglichen Consequenzen und im Hinblicke auf die Massgebende *Oeffentliche stellung jener Staende und Berufsarten*, denen sie dereinst angehœren wird". Fr. I. Mach, Weltpriester u. k. k. Professor der Religionslehre am Staats=Obergymnasium in Saaz (Bœhmen). Erbaungsreden fur studierende Hoeheren Bildungsanstalten. Regensburg, 1880. IV, p. V.

doxă, instituțiunile și datinele eĭ, și convingerea fermă că obĭecțiunile ce se fac și s'ar face Religiuneĭ ortodoxe se pot resturna; acéstă credință, pietate și convingere le-ar servi apoĭ ca boldul cel maĭ puternic și maĭ efectiv în direcțiunea morală, ca basa solidă a unuĭ caracter nobil, curat, onest, înlăturând orĭ ce-ĭ înjositor, nedemn și reŭ [1]. Pentru acésta, dispensarea claselor superióre liceale de la studiul religiuneĭ și a moraleĭ creștine ortodoxă, nu ne-o putem explica din altă causă, fară numaĭ din lipsa de bărbațĭ specialĭ în acest ram, care să fie în stare a împărtăși scolarilor din adâncul uneĭ inimĭ plină de convingere pentru sântele și mântuitórele adevĕrurĭ ale religiuneĭ și moraleĭ creștine ortodoxe, cunoșcința lor lamurită și raționala. Iar acest gol însemnat ales în consecințele sale periculóse, nu se póte acoperi de cât instruindu-se tinerĭ în scóle teologice superióre, după cum și ceĭ-lalțĭ profesorĭ de Licee posed instrucțiune specială în obĭectul lor împărtașit în cursul superior al acestor școle.

Sunt acum anĭ de când România pașește cu pașĭ giganticĭ pe calea progresuluĭ.. Libertatea, justiția, sciința, artele și meseriile, industria și comerțul luat-aŭ mare sbor în Ea. Toțĭ ceĭ cunoscĕtorĭ afirmă și noĭ recunóscem și aplaudam din tóta inima, ca România de astă-ḑĭ nu maĭ sémănă cu cea de câte-va deceniĭ în urmă. Cu tóte acestea trebue a mărturisi de o parte,—că Biserica încă are aicĭ partea sa, de óre-ce ea nu este inimica progresuluĭ, din contră îl susține și favoriséză [2], iar de alta parte ca societa-

[1] Confer. Mach. l. c. II, p IV.
[2] Portalis l. c. p. 184 și 180.

tea nóstră preocupată maĭ cá exclusiv de cele pământeştĭ, se tot înstreinéză de cele sufleteştı. Intrebărĭ ca: „Ce-ĭ D-ḑeŭ? Ce-ĭ omul? De unde vine? Unde merge? Pentru ce trăeşte pe lume?“ sunt rĕspunse numaĭ cu sisteme fără legătură, saŭ chiar ignorate cu totul, ca cum ar fi nişte întrebărĭ de nicĭ o valóre. Dar acéstă cale nu se termină cu încoronarea progresuluĭ, ci cu ruina societăţeĭ.

Progresul adevĕrat şi durabil nu constă numaĭ în cultura şi civilisarea uneĭ părţĭ a natureĭ umane, ci în a omuluĭ întreg. Insă acesta nu stá numaĭ în relaţiune cu lumea fisică; în sufletul sĕŭ rĕsună glasul alteĭ lumĭ, ce-l pĕtrunde până în cele maĭ din lăuntru a fiinţeĭ sale. Omul n'are numaĭ cugetarea trecutuluĭ, ci şi a vecĭnicieĭ, purtând în sine conscinţa uneĭ destinaţiunĭ vecĭnice. Cu un cuvênt, omul nu este numaĭ al lumeĭ, ci şi al luĭ Dumneḑeŭ. Decĭ cultura şi civilisiţiunea luĭ nu trebue să fie deosebită de religiune,—de Biserică, Cultura şi civilisaţiunea nu póte înlocui religiunea, nicĭ desdauna lipsa acesteĭa [1]). Cultura şi civilisaţiunea fară cunoscinţa adevĕrată de D-ḑeŭ, este Prometeul mitologieĭ grece, care a răpit din ceriŭ focul—începutul cultureĭ, dispreţuind pe Domnul ceriuluĭ. Drept pedépsă pentru acésta cutezanţă, Prometeu fu ferecat de o stâncă şi un vultur ĭĭ sfaşie măruntaele, ce tot cresc, spre prelungirea chinuluĭ sĕŭ, până când un ḑeŭ,—ḑice Mitul—îl va scapa de el. Mitul acesta spune figurat

[1]) „Otez la religion à la masse des hommes, par quoi la remplacerez-vous? Si l'on n'est pas préocupé du bien, on le sera du mal: „l'esprit et le cœur ne peuvent demeurer vide“..... Portalis. l. c. pag. 186.

sórta societăţeĭ, care se avêntă pe calea progresuluĭ unilateral. Eĭ nu-ĭ serveşte spre bucurie ci spre chin acest progres agonisit cu lepădarea Dumneḑeireĭ. Şi poftele ce atuncĭ se deştéptă produc tot chinurĭ nouă, de care nu póte scăpa cultura ci numaĭ ajutorul Dumneḑeireĭ. Numaĭ legătura cultureĭ cu Religiunea, cu Biserica, încoronéză progresul şi fericirea ómenilor şi a popórelor pre pămênt. — Este decĭ prejudiţios a ḑice că se póte trăi şi fără religiune, şi fără Biserică, numaĭ cu umanitatea şi cu morala. O Morală fără religiune şi fără Biserică care să o mĕnţină şi propage este un lac fără isvor, un pom fără tulpină. [1]). De aseminea este prejudicios a avansa că, de Biserică maĭ are trebuinţă numaĭ omul ordinar, ca să nu devie cu totul sĕlbatic, ĭar cel cult, în genere societatea cultă ar fi îndreptăţită a numaĭ ţinea sémă de religiune.

Dar dacă şi societatea, orĭ-cât ar fi de slăvită nu se póte îndestula cu şine însăşĭ, nu se póte priva de Biserică, de la care trebue să priméscă adevĕrurile religióse şi morale ce-ĭ sunt indispensabile, şi dragostea creştinéscă, ce vindecă tóte relele, apoĭ nicĭ Biserica nu se póte lipsi de societate şi de influenţa eĭ. Clericul are trebuinţă de laic, acesta de acela. Ambiĭ aŭ ceva de dat şi ceva de primit. Laicul va împărtăşi clericuluĭ sciinţa sa, va stabili legĭ drepte şi generóse, va face să domnéscă liber-

---

[1]) Qnant a la Morale, que serait-elle si elle demeurait reléguée dans la haute region des sciences, et si les institutions religieuses ne l'en faisaient pas descendre pour la rendre sensible au peuple. La Morale sans préceptes positivs laisserait la raison sans regle; la morale sans dogmes religieux ne serait qu'une justice sans tribunaux". Portalis. l. c. p. 177.

tatea, va spori resursele de viață; clericul va da laicului ce numaĭ singur îĭ póte da—credința, adică cunóscerea și simțirea lucrurilor dumnedeeștĭ și invisibile, moralitatea, pacea sufletuluĭ, nădejdea în D-deŭ.

Spre a se putea stabili acéstă neapărată relațiune armonică, ca singura garanție de progres adevĕrat, e necesar a fi pus și clerul pe aceĭașĭ tréptă de cultură ca și societatea laică, a poseda în mĕsura cea maĭ deplină cunoscințele și virtuțile reclamate de misiunea sa, a fi în stare de a se face tuturor tóte. Dar până când sciința despre Dumnedeŭ va fi înlăturată din Areopagul sciințelor, înlesnindu-se cu acésta și maĭ mult indiferența și înstreinarea de religiune, pân'atuncĭ nicĭ preotul nu va putea fi la înălțimea misiuneĭ sale, dar nicĭ progresul societățeĭ nu va avea în sine putere de viață.

Istoria mărturisește că statele se pot consolida și regenera numaĭ pe basa religiuneĭ. Pétra altaruluĭ a fost tot-déuna temelia pe care s'a ridicat popórele și împĕrațiile. Societățile și Statele s'aŭ consolidat și aŭ înflorit, până când aŭ dat religiuneĭ și instituțiunilor religióse cinstea și îngrijirea cuvenită; din contra decadența socială și surparea celor maĭ marĭ împĕrățiĭ luă început cu înstreinarea de cele dumnedeeștĭ și cu indiferentismul religios. E de ajuns un exemplu: Grozăviile revoluțiuneĭ franceze urmară decadențeĭ religióse a véculuĭ. Strigătul Enciclopediștilor: „écrasez l'infâme“ trebui să-șĭ aĭbă efectul inevitabil [1]. Istoria acesteĭ revoluțiunĭ arată

[1] „L'effet inévitable de l'athéisme, est de nous conduire a l'idée de notre indépendence, et conséquemment de notre révolte“. Portalis. l. c. 180.

până la evidență câtă putere au legile fără religiune. Când acésta fu proscrisă în Francia, se credu ca legile o vor putea înlocui. In câțĭ-va anĭ (1789 — 1795) se făcură peste cincĭ-spre-dece miĭ de legĭ. Asprimea judecătorilor era de o potrivă cu a legislatorilor suveranĭ; sângele sîgila decretele lor; însă în zadar. Pentru mântuirea statuluĭ, trebui desgropată umbra uneĭ religiunĭ; se recunoscu: „existența uneĭ ființe supreme și nemurirea sufletuluĭ“. Insă nicĭ acésta nu liniști spiritele și din haosul pustiireĭ națiunea striga necontenit pre Dumnedeul păceĭ, [1]) până ce Napoleon restabili religiunea în stat, încredințând ast-fel că un stat în regulă nu póte exista fără religiune, — fără Biserică. [2])

Fără Biserică, terenul credințeĭ și al virtuților ar rĕmânea sterp; numaĭ ea trebue să propună continuŭ dogmele sale ca espresiune deplină a adevĕruluĭ dumnedeesc; numaĭ ea trebue să inspire, să predice și să fructifice tóte virtuțile, tot binele; numaĭ ea póte erta, purifica, mângâia, îmbărbăta și uni sufletele care vin la dênsa cu Dumnedeŭ,— idealul, origina și coróna adevĕrului, bineluĭ și frumosuluĭ. Serviciile eĭ sunt însemnate pentru binele societățeĭ, dar și cele maĭ delicate, caci influența eĭ este și rĕmâne curat morala, o influența liber acceptată: — consciința nu scie de forța, ci numaĭ de convingere. Dar acésta convingere nu póte veni de cât de la barbațiĭ, carii sunt maĭ ânteiŭ singuri convinșĭ despre adevĕrul și importanța religiuneĭ, despre mângâerile ce numaĭ ea póte revĕrsa în su-

[1]) Portalis l. c. p. 203—204.
[2]) F. X. Kraus Kirchengeschichte. Trier. 1882 p. 690.

flete, și care sciŭ cum să o împărtășască ómenilor de orĭ-ce vêrstă, de orĭ-ce cultură și de orĭ-ce tréptă.

Statul a versat și varsă aur cu darnicie nemesurată pentru a înzestra țara cu temple mărețe spre slava Celuĭ Prea Inalt. Urmat-aŭ prin acésta cu demnitate tradițiunilor strĕmoșeștĭ. Dar aceste tradițiunĭ îĭ maĭ impun încă o sacră datorie, — aceĭa de a nu cruța nimic, nicĭ chiar viața pentru *apărarea credințeĭ* și a libertățeĭ. [1]). Datoria privitóre la libertate șĭ-a împlinit'o statul în chip strĕlucit, agonisând țĕreĭ independența și Regatul în urma succeselor obținute de vitéza nóstră armată pe câmpul de glorie; ĭar datoria privitóre la apararea credințeĭ nóstre ortodoxe, care a fost și cea a strĕbunilor noștri, o va împlini în modul cel maĭ deplin, susținênd și ridicând activitatea cleruluĭ, care trebue sĕ fie lumina lumeĭ și sarea pămêntuluĭ, ca el în cultură generală, să corespundă cerințelor timpuluĭ, și prin studiul temeĭnic al specialitățeĭ sale să fie în stare a împărtăși adevĕrul evangelic în mesură și formă corespundĕtóre copiilor, tinerilor, vîrstnicilor, de diferite grade de cultură și a câștiga pentru el inimile tuturor. Era nouă de viață în care statul a adus Țara, reclamă și preoțĭ noĭ, vrednicĭ, desvoltațĭ scințific, intelectualminte și moralminte, educațĭ în deplină consciință de misiunea lor și în adevĕrată libertate, maĭ presus de orĭ-ce unilateralitate și scrupul înjositor.

Aceste sunt considerentele pentru care vedem în alte țĕrĭ, că clerul se cultivă la Universitățĭ, că pe

[1] Testam. lui Ștefan cel mare.

lângă fie-care Universitate se află câte o Facultate de Teologie, ba chiar două, când interese confesionale cer acésta [1]), și că aceste facultățĭ sunt considerate în corpul Universitățeĭ ca membre importante, cărora guvernele dupre o datina veche și din pietate catre sciința religiósă, pe care ele trebue să o represinte și să o cultive, le recunósce primul rang între cele-lalte Facultățĭ [2]).

Tot aceste sunt considerentele, pentru care și Statul nostru va trebui să ĭea în mod definitiv și neîntardiat cuvenitele mĕsurĭ de a se facilita clerulu o cultură maĭ înaltă generală și specială, sancționându-se prin lege Facultatea de Teologie existentă și creând înca o aseminea pe lângă Universitatea de Iașĭ.

Facultatea deja existentă de fapt însă, numaĭ póte suferi amânarea confirmăreĭ sale prin lege, pentru că auditoriĭ sĕĭ aflându-se acum aprópe de terminarea studiilor, aŭ necesitate de un nume și un titlu de capacitate legal, în urma timpuluĭ ce aŭ jertfit și a sirguințeĭ ce aŭ arĕtat la studiŭ.

Așa dar, pentru binele patrieĭ, pentru binele generațiuneĭ presente și al generațiunilor viitóre, Barbațiĭ luminațĭ și maturĭ, cariĭ sub conducerea unuĭ Rege, tot atât de pios pe cât de vitéz și de patriotic, ĭaŭ parte legitimă la regularea trebilor publice

[1]) Theologische Facultäten oder Seminare? Rede v. Dr. F. H. Reusch Bonn 1873 p. 4.

[2]) „Ausser den Seminarien. . . . sind die theologischen Facultæten an den Universitæten die einflussreichsten und angesehnsten Unterrichtsanstalten fuer den Clericalstand u. s. f.“ Buss. l. c. p. 463. Vergl. Dr. Anton Wappler, Geschichte der theologischen Facultæt der k. k. Univesitæt zu Wien. Wien 1884. p. 6. Ebenso. Die theologischen studien. . p. 145.

ale Regatuluĭ Român, vor fi cu toţiĭ de acord, în a recunósce necesitatea de a se stabili prin lege o instituţiune, care n'are alta menire de cât: a mijloci cultura cea maĭ suficienta, spre recunóscerea şi realisarea datoriilor catre Religiune şi Patrie; a încheĭa cea maĭ strînsa alianţa între credinţa şi literatură, între religiune şi sciinţă, între creştinism şi arte, între Biserica şi Patrie; a crea o generaţiune noua, ageră şi tare în credinţa, vrednică de a pastra şi de a spori progresele realisate în viaţa nóstră politică şi naţională; a respândi lumina sântelor adevĕrurĭ evangelice şi în ţinuturile limitrofe, complectând ast-fel rolul civilisator al Românieĭ în orient şi sporind gloria eĭ; cu un cuvênt a da Bisericeĭ şi Ţereĭ un cler luminat, adânc pĕtruns de misiunea sa şi capabil a o îndeplini la tóte ocasiunile şi sub orĭ-ce formă.

Tratându-se despre recunóscerea prin lege a Facultăţeĭ de Teologie existente, vom indica acum în ce mod are a fi recunoscută prin lege, adică cum trebue *să se organiseze ea,* ca să fie în stare de a cultiva sciinţa teologica în mesura cât se póte maĭ deplină şi maĭ corespundĕtóre necesităţilor Bisericeĭ nóstre ortodoxe şi cerinţelor timpuluĭ; ceia ce se va trata în partea a doua.

(Va urma). Dr. Al Mironescu.

OMUL CONSIDERAT CA FIINȚA RELIGIOASA

Omul odată cu nascerea sa are în sine şi sîmburile ce cuprinde germinele în desvoltare a unor puterĭ psihice, şi care puterı nu maı aparţin direct numaĭ corpuluı, ci constituesc un imperiu a parte, separat şi în totul distins de natura sa materială. A clasa aceste puterı psihice în aceıaşı ordine, alaturea cu organele curat corporale ce-ı constituesc corpul, ar fi o eróre din cele maı grave. Alt ceva sunt muşchiı, nervii şi ósele din om şi cu totul alt ceva idea, judecata, voința şi sentimentele. Pentru acest cuvênt, ţinêndu-se samă și de eterogenitatea acestor puterı, sciința în general ominésca s'a abţinut de a le confunda, şi a convenit maı uşor a le clasa deosebit, numindu-le pe unele organe materiale, ıar pe cele-lalte facultaţı spirituale. De câte orĭ sciința au încercat a le nega, orı a le contopi aceste facultaţı spirituale cu organele corporale, de atâtea orı s'a produs pentru sciința ominésca o confusie bisara şi a remas neexplicată pentru sciința orĭ-ce facultate din noı spirituala. Caci mintea cea maı elementara respinge putința de a clasa în aceıaşĭ ordine osul cu idea, sau nervul cu cugetarea, sau muschiı cu voința, sau instinctul cu sentimentele omineştı. Din activitatea desvoltată în viața a acestor puterı psihice şi din resultatele obţinute, care constituesc progresul şi civilisaţia ominésca, au fost nevoita omenirea a da alta denumire şi a deseına alt loc și alt rol acestor puterĭ, cu totul distins de a celor corporale. Apoı consentimentul omenireĭ întregı este de acord ca acésta ființa, omul, pentru ca se afla la el agenţı orĭ puterı spirituale, în basa carora numaĭ îı accesibil de progres și inobilare, a admis că trebue sa aiba şi o alta menire maı superióra în acésta lume, pentru ca afla la el şi prerogative maı deosebite şi maı superióre, care lipsesc cu totul celor-l-alte creaturı. In natura nimica fara scop, lucru acceptat de sciinţa ominésca, în puterea minţeĭ; şi a observareĭ; prin urmare şi cugetarea, adecă: ideile, judecaţile, voința şi sentimentele omineştĭ trebue cu necesitate sa ne fie date pentru a atinge un sciut scop, analog natureı lor psihice orĭ spirituale. Dacă maĭ adaugim şi argumentul consciinţeı morale, ce-ĭ neseparata de omul social, atuncı înca maı mult creşte reclama bunuluı simţ, ca în adever tóte parţile constitutive ale omuluĭ trebue să-şi exercite în viaţa și sa-şı obţina ultimul scop al menireĭ lor pe acest paınênt. Cine nu admite un scop facultaţilor nóstre spirituale, analog valóreı și activitaţeĭ lor, acela nu va putea pricepe nicı odata scopul pentru ce cugeta,

va usa în viaţa de un agent principal spiritual, pe care nici l-a cunoscut, nici l-a ascultat, va utilisa o putere psihica, alterându-i forţa şi oprindu-i desvoltarea sa în ajungerea scopului pentru care ni s'a dat.

Daca suntem meniţi numai pentru acest pamênt, pentru ce contemplam Ceriul, strebatem nourii şi ne anevoim a cunósce cele de de-asupra nóstra? Daca n'avem nimic mai mult de cât materie în noi, atunci ce-i ideia? materie? ce sunt noţiunile abstracte, generalitaţile şi tóte teoriile nóstre? Ficţiuni? imaginaţiuni fara realitate? Acest nenorocit sistem se propaga în materialism şi care mâna omenirea pe nesimţite la distrugerea parţei celei mai importante din om — viaţa spirituala —, voind a face omenirea sa créda că nu-i alt nimic de cât materie şi nu trebue sa tinda mai departe de cât la a-şi satisface cerinţele materiale, cât se póte mai mult.

Daca totul în mine pórta sigilul curat numai al materialitaţei, apoi iaraşi cum se explica cugetarea mea, judecata, raţionamentele? Sunt ele materiale? Şi apoi ce raport între un instinct animal şi între un sentiment ominesc, ca cel al umanitaţei, abnegaţiunei, sacrificiului şi patriotismului? Sunt aceste curat numai mişcari şi impulsiuni materiale? In fine noi purtam in noi proba apodictica, prin care ḑilnic aprobam ori desaprobam faptele nóstre şi altora, acésta putere, consciinţa morala, singura este în deajunsa, când se revolta şi protesta energic contra pecatelor şi a viciilor, spre a ne convinge neîndoibil ca există deosebire fórte simţita între furt şi bine-facere, între a ucide şi a face viu, între virtuos şi vicios. Acésta deosebire nu şi-ar avea raţiunea de a fi acolo, unde nu s'ar admite alte puterĭ de cât cele materiale. Din aceste cugetari sanatóse reese clar, ca şi lumina, dovada necombatuta ca noi ómenii suntem înzestraţi de Creatorul nostru Dumneḑeu cu puteri excepţionale, în basa carora numai ne putem pune în contact cu lumea ideala, suntem accesibili de progres şi perfecţionare şi putem atinge un grad sciut de moralitate prin practica virtuţilor. Daca dar noi posedam în constituţia naturei nóstre puteri psihice, prin care numai ne punem în contact cu lumea ideala, prin care numai tindem a cunósce lumea cu creaturile sale variate şi multiple, a înţelege mersul regulat al naturei şi a surprinde legile, în puterea carora îşi are loc marca evoluţiune a totului, a cerceta adâncimile marilor, a mesura şi calcula spaciul vast al cerurilor, daca ḑic consideram ca numai prin existenţa în noi a acestor facultaţi spirituale întreprindem şi facem tot ceea ce facem, atunci cu tot dreptul putem ḑice: Avem în noi un suflet dotat cu facultaţi spirituale, care singure numai fac superioritatea nóstra faţa de creaturile din univers. Noi pâna astaḑi nu dam valórea scienţifica, artistica, politica individului celui

mai voluminos ca greutate orĭ materie, ci aceluĭ ce cugetă maĭ drept şi maĭ înalt, observă maĭ corect şi mai profund, surprinde împrejurarile maĭ cu multa abilitate; prin urmare exercita ori întrebuinţéza maĭ bine facultaţile sale sufleteşti.

Iata cum ne învaţa sânta nóstră lege creştinéscă şi cum trebue să credem ne'ndoibil noĭ creştinii despre suflet şi ce este el dupre st. Scriptură.

St. Ioan Hrisostom ĭata cum se exprimă respectiv de superioritatea facultaţilor sufletului faţă de puterile corporale: [1].

„Dupre cum există conductor trăsureĭ şi guvernator corabiei şi artist organuluĭ, aşa există pentru acest vas pămêntesc (corpul) sufletul, dupre cum a legislat Creatorul. Acesta ţine frânele şi mişca direcţiunile, loveşte córdele şi bine atingêndu-le se execută cântarea în totul armonica a virtuţei" (Omil. 30. tom. V, pag. 183). Respectiv de preescelenţa facultaţilor sufletuluĭ ominesc asupra puterilor corporale, fórte frumos şi corect, conform credinţei nóstre creştine, se exprima şi st. Macarie în Omilia 96, pagina 527: „Mare, dumnedeesc lucru şi miraculos în adever este sufletul. Când l-a creat ast-fel l-a facut D-deu, ca în natura lui să nu fie reutate, ci l-a făcut dupre imagina virtuţilor sale spirituale. Au sădit în el legile virtuţeĭ, judecata, cunoscinţa, înţelepciunea, credinţa, iubirea şi cele-l-alte virtuţĭ, dupre chipul seu spiritual. Pentru ca încă şi acum se manifestă D-deŭ în conştiinţă, inteleginţa, în credinţa şi iubire, când le poseda. I-a însadit sufletuluĭ ca conducetor minte patrundĕtóre, raţionamentare şi voinţă. A mai pus în suflet înca şi alte prerogative superióre; l-a facut a se mişca ĭute, zburător şi neobosit; i-a daruit puterea de a ĭeşi şi reveni cu repegiunea clipirei ochiuluĭ, şi a-ĭ servi la lucrurile înţelepte, dupre voinţa sufletului, pentru ca să devină Mirésa şi asociat Lui, pentru a conlocui cu El şi a fi un suflet cu El". Iară St. Ioan Damaschen în Expunerea credinţei ortodoxe, cap. 12. pag. 119, se exprimă: [2])

Sufletul este substanţa vie, simpla şi necorporală, nevĕdută cu ochi corporali, dupre natura sa, raţională şi înţelegetóre, fara forma, întrebuinţând ca organ corpul, şi viaţa acestuia, neaccesibila de creştere, sensaţiunĭ şi nascere. (Consulta Suiceri Thesaurus Ecclesiasticus tom. II, pag. 1577—1592).

---

[1]) „Ὥσπερ ἐστὶ ἡνίοχος ἅρματι καὶ κυβερνήτης πλοίῳ καὶ μουσικὸς ὀργάνῳ τοῦτο εἶναι τῷ γηΐνῳ τούτῳ σκέυει τὴν ψυχὴν ὁ πλάστης ἐνομοθέτησε. Αὕτη γὰρ κατέχει τὰς ἡνίας καὶ κινεῖ τὰ πηδάλια καὶ τὰς χορδὰς ἀνακρούεται καὶ εὖ μὲν τοῦτο πράττουσα, τό παναρμόνιον τῆς αρετῆς ἀνακρούεται μέλος."

[2]) „Ψυχὴ ἐστὶ οὐσία ζῶσα, ἁπλὴ καὶ ἀσώματος, σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς κατ' οἰκείαν φύσιν ἀόρατος, λογικὴ τε καὶ νοερὸ, ἀσχημάτιστος, ὀργανικῷ κεχρημένη σώματι, καὶ τούτῳ ζωῆς, αὐξήσεως τε καὶ αἰσθήσεως καὶ γεννήσεως παρεκτική".

Dacă ţinem ca lucru constatat, că în om exist un numer de facultaţi spirituale, constitutive naturei lui, şi care nu se pot confunda şi clasifica alăturea cu puterile corporale; daca numai în puterea acestor facultaţi omul este superior animalilor, atunci urméză ca tot numai în puterea existenţei acestor facultaţi nemateriale îşĭ are basa sa solida şi sentimentul religios din om. Cine néga existenţa puterilor spirituale din om, acela de demult au înaduşit în natura sa desvoltarea sentimentul religios. Este adeverat ca omul póte desvolta o putere spirituala mai mult de cât alta ; dar nu este iaraşi mai puţin exact că acea desvoltare s'a facut în detrimentul celor-l-alte puteri psihice, inerente naturei omului. Póte fi cine-va indiferent în cele ale religiuneĭ, puţin religios, din diferite cause; dar nu se póte susţinea de loc ca nu exista în el sentimentul religios, pentru că-ĭ însadit în natura nóstra, ca şi cugetarea, ca şi idea, ca şi simţirea.

Omul la început n'a putut sa cugete de cât un singur D-ḑeŭ.

Scopul nostru principal este de a espune în scurt existenţa şi des voltarea sentimentului religios din omenire, ce-ĭ constitutiv naturei nóstre, şi apoĭ a demonstra ca simţului religios a ajutat fórte puter nic în omenire sentimentul de sociabilitate orĭ naţionalitate, şi că în fine puterea de vitalitate a unui popor se póte mesura cu multa precisiune de la cultivarea şi desvoltarea ce dă sentimentului religios.

Existenţa sentimentului religios este aşa dar confirmat de vócea unanima a omenirei, fapt positiv admis de istorie, ca tóte faptele. Deosebirea între popóre ori naţiuni au existat numai asupra modului manifestareĭ şi a cultivarei exterióre a acestui sentiment. Este lucru astaḑi unanim admis, ca toţi ómeniĭ, ca şi tóte popórele. au avut consciinţa şi au creḑut în existenţa Unui D-ḑeu, pentru ca obiectul religiunei este tocmai contactul, legatura între D-ḑeu şi om.

Acest D-ḑeu spiritual — maĭ presus de materie —, pe care l au conceput la început cu mintea, nu l-au şi putut exprima dupre concepţiunea adeverata, pentru ca-i lipsa expresiunea potrivita. De a colo a urmat ca diferitele popóre şi-au numiri deosebite pentru a califica divinitatea ce o adorau. Max Muller ḑice : „Intuiţiunea primitiva a omului despre D-ḑeu nu era prin ea însaşĭ nici monotheista nici politeista, deşi putea sa devie şi una şi alta (în afara). dupre expresiunea cu care se numea D-ḑeu în limbile omineşti. Acesta intuiţiune primitiva au procurat ori sujetul ori atributul despre Dumneḑeu) în tóte religiunile lumei şi fară ea, nici o religiune, fie adeverată sau falsa, revelată sau naturala, nu şi-ar fi putut avea nici chiar începutul. Persónele care cugetă ca un cult politeist era

scopul cel maĭ natural al vieţeı religióse, uită prea uşor ca politeismul au trebuit sa fie precedat pretutindenea de un teism, maı mult orı maı puţin cugetat. In nicı o limba din lume n'a existat pluralul înainte de singular. Nicı un spirit ominesc n'ar fi putut pricepe ideıa de maı mulţı D-ḑeı, fără a fi avut maı înainte ideıa de D-ḑeu". (Essais sur l'Histoire de Religions, pag. 479 şi 480). Apoı tot el adauge : „Nu trebue sa perdem din vedere, ca noı vorbim aicea de o epoca îndepartata în istoria omenireı, despre acelaşı timp, când se formau ideile, şi când ómeniı se anevoıau pentru a-şı exprima concepţiunile cele maı simple într'o limbă de o saracie de cuvinte extrema, de un caracter cu totul fisic şi material şi cu totul lipsita de fineţe, spre a-ı representa idealitatea cugetareı. Nu existà înca cuvênt aşa de curat prin lucrarea intelegiuţeı, pentru a servi de expresiune potrivita la o ideıe abstracta, despre o Fiinţa neımateriala şi supranaturală. Existau cuvinte ce însemnau : a merge, a striga, a taıa, a arde, câne, vaca, casa, zid, sóre, luna, ḑi şi nópte. Orı-ce obiect era numit dupre săiutele sale calităţĭ, ce impresionau ochiı creatorilor limbeı, ca caracteristica particulara. Dar ce calitate putea să procure un nume pentru acésta Fiinţă, despre care omul nu cunosce absolut nimica, esceptând existenţa sa? Limba n'avea înca verburı auxiliare. Ideıa de o existenţa simplă şi pură, abstracţiune facênd de atributele calitaţeı sau a acţiuneı, nu era de loc intrata în spiritul omenesc. Ce numire putea cine-va să dea acesteı Fiinţĭ, ce umplea universul prin presenţa sa ? El îşı revelasa (descoperiră) existenţa sa şi continua a o face simţita prin tot aceĭa ce producea impresiunile cele maĭ profunde asupra spirituluı, în timpul primeı sale manifestarı ; dar nu-l cunosceau încă de cât prin puterea multiplelor sale efecte, dupre cum se cunósce un isvor intern prin apele ce le revarsă cu o îmbelşugare nesecata". (Max Muller, opera citata, pag. 481 şi 482). Din acesta ne convingem că prima noţiune, ce a putut a-şı forma omenirea despre D-ḑeu, a fost *ideală şi de unitate.*

Omul, contemplând natura în diferitile eı fase, observându-se şi pe sine, s'a simţit dependent şi a alergat la sprijin şi ajutor în nevoı şi în necasurĭ, la îndurare şi ıertare când a avut consciinţa ca a greşit saŭ a pecatuit. Tot aseminea a facut şi în órele sale de repaus şi mulţamire, de întristare şi veselie, a ridicat mânile spre ceriu şi cu ele de o data cugetarea invascuta în simţul religios. Daca la unele popóre sentimentul religios pare ca s'a manifestat în exterior maĭ mult prin frică şi terróre, acésta a fost în dauna lor, pentru ca, alterat şi reu condus acest sentiment, ı-a mânat catre resultate detestabile şi le-a oprit mersul lor regulat spre progres şi civilisaţie adeverata. In tot casul frica şi terórea sunt resultate

ale impresiunilor, de care eliberându-se omul a trebuit sa arunce o data cu ele şi ideĭa de D ḑeŭ, ceia ce n'a făcut'o. Apoĭ frica a putut da nascere numaı despre un D-ḑeu tiran, oribil, înfricoşat; cum dar s'ar putea explica actele latreutice de mulţamire, recunoscinţă, glorificarile existente în tóte religiunle vechı? Prin urmare din orĭce punct vom considera cestiunea despre concepţiunea divinitaţeĭ din partea omuluı, resultatul la care vom ajunge va fi acelaşĭ, adică: că omul prin necesitate, în puterea facultaţilor sale spirituale, s'a înalţat la ideıa de D-ḑeu unic şi spiritual. Acest adever ni-l descrie fórte clar şi categoric Plutarh prin cuvintele cunoscute aprópe tuturor: „Umblând (prin lume) veı afla şi poliţiı nefortificate, neculte, făra regĭ, fara 'acuinţı stabile, fara monetă, neavênd nevoe de banı, ne^uuoscetorĭ de teatre şi exerciţiĭ gimnastice; dar politie fara temple şi fara D-ḑeu (atea), care sa nu întrebuinţeze rugaciunĭ sau oracole, sau sacrificiı de mulţamire (pentru un bine ce a câştigat), sau sa nu despreţuéscă lucrurile cele rele, nicı un observator n'a fost, nu este şi nu va fi, care să fi veḑut".

Ast-fel afirmăm ca la tóte popórele, fără esceptiune, aflam ca fapt positiv, existenţa uneı religiunı, basată pe cerinţĭ consitutive natureı sale, nutrita prin credinţa într'un D-ḑeu, şi care în demersul desvoltareı natureı sale îşı reclama tot maı puternic activitatea şi cultivarea acestuı simţ religios, manifestându-l în viaţa sa privata, în familie şi apoı în societate şi stat, unde a îmbrăcat forme variate, dupre înclinarile particulare ale aceluı popor. Numirile variate cu care a fost calificata Fiinţa suprema la tóte popórele, dovedeşte în de ajuns tesa propusa. (Consulta şi Max Müller. L'Histoire de religions, pag. 464 514). Cine ḑice om, pronunţa implicit şi calificativul—religios, pentru ca orı unde aflam urme de viaţă ominésca, găsim, cu tótă siguranţa, resturı de temple în care a închinat pre D-ḑeu. Nu trebue sa ne surprinda şi pune în mirare formele variate sub care au fost adorat D ḑeu la deosebitele popóre. Formele de adorare sunt acomodate conţinutuluı uneı religiı, climatuluĭ, graduluĭ de desvoltare, şi pentru aceıa trebue a se face abstracţiune de manifestarile religiunilor prin cult şi cerimoniı. Este destul pentru noĭ convingerea acésta: Existenţa sentimentuluĭ religios este universală, de şi modul eı variaza. Max Muller se exprimă: „Când noı ḑicem că religiunea este aceıa ce distinge pe om de animal, noı nu înţelegem numaı religiunea creştina şi judaică, noĭ nu ne gândim la nicĭ o religiune particulară, ci de buna séma la o sciuta facultate a spirituluı, la acea facultate care, independent, ce ḑic? în dauna bunuluı simţ şi a resonuluĭ, îĭ face pe om capabil de a atinge infinitul

sub nume deosebite, sub forme diferite. Fară acésta facultate, nicí o religiune—, nu numai cultul cel maĭ grosolan al idolilor şi fetişilor, —n'ar fi posibilă; şi dacă nu maĭ puţin dăm atenţiune simţuluĭ intern, audim ca din tóte religiunile ĭesa o aspiraţiune catre lumea spirituala, o dorinţá către infinit, un strigat de dragoste catre D-deu! Fie etimologia cuvêntuluĭ de om, ἄνθρωπος, împrumutata de la ceĭ vechĭ, exactă sau falşă, puţin ne pasă—eĭ îl derivau din ἄνω ἀθρῶν—a privi în sus,—ceia ce este sigur, ceĭa ce constitue esenţa omuluĭ, este acéstă facultate, cu care singur este înzestrat de a-şĭ ridica privirile către Ceriu, privilegiu ce-i este dat de a aspira la un lucru, pe care nicĭ sensiĭ, nicĭ raţiunea nu pot a i-l procura".

„Daca exista o şcóla filosofică care studiaza condiţiunile percepţiunei sensibile, daca exista o alta care examinéză în special condiţiunile concepţiunei raţionale, este atunci evident loc şi pentru un al treilea studiu, studiu care ar avea de obiect condiţiunile unde se manifestă acésta a treia facultate a omului, independenta de senşi şi de raţiune, facultatea de a percepe infinitul, care se afla, daca pot să me exprim ast-fel, la basa tuturor religiunilor". (La science de la Religion, pag. 14 şi 15]. Ast-fel acest barbat doct şi orientalist distins opinéza că există în om o a treia facultate, pe care o numeşte facultatea de a atinge infinitul, nu numai în domeniul religiuneĭ, ci în tóte lucrurile, o facultate independenta de senşi şi raţiune, facultate care câte o data se afla chiar în contradicere, în antagonism cu raţiunea şi senşiĭ; dar care cu tóte aceste ni se arată în noi plină de forţă, când îi considerăm vitalitatea sa de când lumea îĭ lume, când observam ca nicĭ senşii nici raţiunea n'au putut triumfa contra ei, pe când ea adese a repurtat victorii însemnate şi asupra senşilor şi asupra raţiunei. St. Apost. Pavel i a dat numire de facultatea credinţeĭ: „*Cu inima se crede spre dreptate şi cu gura se mărturiseşte spre mântuire*". Maĭ putem adaoga ca'tóte geniile mari, cu care se mândreşte omenirea, au admis existenţa religiuneĭ, considerând-o ca o manifestare a unei puteri constitutive natureĭ omineşti. A lupta dar contra desvoltareĭ simţului intern religios este a lupta omul contra sa, este a nega omului dreptul de a-şi cultiva forţele psihice existente în el, este în fine o încercare fară reuşita şi pe care st. Scriptura o califica de nebunie, iar experienţa seculilor trecute de perversitate ominéscă. Mai afirmăm încă ca în statele ori societatea, în care simţul religios este cu demnitate şi seriositate cultivat şi desvotat în individ, familie şi popor, acolo vigórea naţionala este mare, moravurile morale, pacea şi fericirea posibilă predomina şi un viitor maĭ ferice îĭ surîde. Şi din contră unde dispreţul şi indiferenţa religiósa predomina, unde cultivarea

simțului religios este ridiculisata, decaduta și se menține mai mult prin formele exterióre, de cât prin convingere interna, unde facultatea credinței a ajuns un simulacru, acolo nu vei întâlni nici familie solid educată și instruită, nici societate cu moravuri seriόse și morale, nici relații sociale corecte și drepte; acolo bóla psihica este profund înradacinata și care cu timpul prepara precursorii morței vieței sociale și naționale.

Religiunea este factorul cel mai puternic ce președe la formarea popórelor și închegarea naționalităților.

A ne exprima cu ușurința ca omul este numai un animal sociabil, a susține ca ómenii, ca și stolurile de albine, ca și turmele de elefanți, se grupéză și se apropie prin instinct și forméza popóre, acésta ar fi o explicație superficiala și nesatisfăcetóre asupra orginei lor. In felul acesta de argumentare s'ar putea explica cel mult aglomerarea în mase a ómenilor, dar nici o dată a înțelege formațiunea unui popor, din aceste individe, riguros vorbind. Diferințele religióse — respectiv forma manifestărei externe a acestui sentiment, cu care sunt strâns unite moravurile, obiceiurile și datinele în o clasa de ómeni, — aceste nu-i permit nici o data a se contopi cu altă masă de ómeni, a se indentifica și a forma așa dicênd un popor. Religiunea dar este și cel mai puternic obstacol de a forma un popor compact din individe de diferite religiuni. De abea s'ar putea susținea de a se contopi înt'un popor ce-i de diferite confesiuni, derivate din aceiași religiune. Nu se póte dar susținea că popórele s'ar aduna în naționalitați—ca albiuele într'un stup—supunêndu-se matcei ce le ordouă. „Limba și Religiunea, dice Max Muller, sunt acele ce forméză popórele, însa în acéstă formare a lor religiunea este un factor mult mai puternic de cât limba. Un mare numer din limbele locuitorilor aborigini ai Americei de Nord nu sunt decât varietăți dialectice ale aceluiași tip, ómenii însa carii vorbesc aceste dialecte nici o data nu s'aŭ unit în unul și același popor. Aŭ remas tot-déuna în starea claselor, sau a triburilor nomade și n'au gustat nici o dată din sentimentul de naționalitate comuna, pentru ca n'au fost uniți nici o dată în adorarea acelorași D-deî". Grecii, din contra, de și respectiv de limba vorbeaŭ dialecte destul de diferite și distincte, ca cel Daric, Ionic și Eolic, etc., de și se guvernau de diferiți tirani și republice, totuși presentau unitatea naționala, constitueau o masă compacta, pentru ca aveaŭ același cult și se închinau aceiași D-dei. „Care era, se întrébă Max Muller, forța ce conserva în inima lor, cu tóta diferința dialectelor, a dinastiilor și însuși a luptelor triburilor între ele și a rivalităților statelor, care era sentimentul profund de unitate morală, care constitue un popor? Era re-

ligia lor primitivă, era reamintirea confusă de adorare comună ce eĭ o adresau când-va Parintelui dumneḑeilor şi a ómenilor, era credinţa lor în Ζεὺς cel vechiu din Dodona, în Jupiter panelenic. Proba cea maĭ evidentă a acesteĭ argumentări, că religiunea maĭ mult chiar şi de cât limba serveşte de bază naţionalitaţilor, se află şi în istoria poporuluĭ Ebreu. De acéstă opiniune este şi filosoful Schelling, el ḑice: „Un popor nu există de cât atunci când s'a determinat respectiv de mitologia sa“ (Leçons sur la philosophie de la mythologie. Vol. I, pag. 107 et seq.). Tot de acéstă parere este şi Hegel: „Ideia de un D-ḑeŭ constitue baza pe care se sprijină ori-ce naţionalitate. Din religiune decurge fatalminte forma statului şi constituţia sa; ïar acésta aşa că constituţia politică a Atenei şi a Romei nu era posibilă de cât în păgânismul particular a acestor popóre şi ca astă-ḑĭ încă un stat catolic roman diferă de spiritul şi constituţia unuĭ stat protestant“ (Philosophie de l'Histoire). Nu trebue să uităm şi aceïa, atât în timpurile vechĭ, cât şi în aceste moderne, că legile civile, autoritatea, ordinea şi disciplina îşi împrumutau forţa, vitalitatea şi obligativitatea lor din Religie. Diodor de Sicilia susţine că toţĭ şefii popórelor primitive, toţi legislatorii lumei vechĭ se credeau că aŭ comunicaţie cu toţĭ Zeiĭ şi că de la aceia ş'au primit sancţiune legilor lor.

Când observăm formarea şi închegarea în mase mai compacte şi ale némuluĭ nostru românesc, în timpurile vechĭ, îl gasim grupat în jurul uneïa şi aceliaşĭ religiuni, singura legatura tare şi neîntreruptă, îl găsim unit la Altarul Ortodox, unde tótă suflarea românésca îşĭ avea cunoscinţa lucidă, ca forméză acelaşi popor, sunt din aceïaşĭ radăcină; şi de şi împrăştiaţi şi respândiţi în diferite direcţiunĭ, din causa împrejurărilor temporale, duceau cu ei amintirea dulce că s'au închinat în aceiaşĭ religiune şi au vorbit acelaşĭ graiu cu ceĭ din némul lor de câte-orĭ se întalneau.

Ast-fel dar şi la poporul Român se observa aprópe acelaşĭ fenomen, ca şi la poporul Grec antic şi la alte popóre. Limba şi Religia ţin uniţi în suflet şi în cuvênt pe fiii împraştiaţi a aceleïaşi familiĭ ori viţe.

Aceste elemente vitale, ce plamădesc framântatura aceluiaşi popor, aceste numaĭ pot fi auguriĭ unitaţei némului nostru, carii, uniţi în graiŭ şi uniţĭ în D-ḑeu, îşĭ conserva unitatea de origine. Mai ales la noi la Români, se constată din desvoltarea nóstra istorică mai posterióra, că Religiunea nóstra stremoşască a fost protectórea limbeĭ strebune şi refugiul sigur în timpurĭ din cercare; că naţionalitatea nóstră era identificată, daca-i permis a ne exprima aşa, cu Religiunea nóstra; în ea gasiau stramoşii noştri vigóre în învingeri asupra vrajmaşilor némului nostru românesc.

(Va urma). C. Erbicénu.

PROFEŢIILE MESIANICE

(Urmar ; Vedĭ No. 7, Anul XI).

Să mergem maĭ departe, și reluând diversele caractere însemnate în profețiile acestea, să arĕtăm că ele convin împĕrației spirituale întemeĭate de Iisus Christos. Se va vorbi în special pentru acésta examinând profețiile care vestesc domnia acésta; voĭ spune în ce constă; voiŭ arĕta că este aceĭa pe care a întemeĭat'o însușĭ Iisus Christos. Spre a înlătura însă repețirile, mĕ voiŭ mărgini numaĭ în cele ce le spun profețiile de care ne ocupăm în privința acestuĭ regat.

Acest regat spiritual, acest regat ceresc a fost predis de îngerĭ luĭ Daniel. Expresiunele profețieĭ arată acésta și împlinirea eĭ, o dovidește. In capitulul VII, se dă luĭ Iisus Christos și titlul de fiul omuluĭ, maĭ ales când se vorbea de omenirea sa, înfățișindu-se celuĭ vechĭ de dile, adică luĭ D-deŭ; cel vechiŭ de dile îl învestește cu putere și onóre; îĭ încredințéză domnia preste tot poporul, tóte némurile și limbele. Iară sânțiĭ luĭ D-deŭ vor moșteni împĕrăția acésta până la sfêrșitul véculuĭ. Terminiĭ aceștia prevestésc maĭ mult o împĕrăție spirituală de cât una temporală și rĕsboinică. Sânțiĭ luĭ D-deŭ, domnindu-șĭ patimile nu se ocupă cu luptele și cucerirele.

In capitulul II îngerul descoperind luĭ Daniil viitorul, dă regatuluĭ ce-l predice, deosibite caractere, care se potrivesc fórte bine cu împĕrăția spirituală,

pe carea Iisus Christos a ḑis că o va întemeĭa și pe carea a și întemeĭat'o pre pământ și care s'ar aplica cu greŭ la o domnie temporală.

Maĭ ânteiŭ, începutul împĕrațieĭ aceștia este o pétră deslipită din munte fără mână omenéscă. Acéstă particularitate prevestește perfect întemeĭarea creștinismuluĭ care fu așa de neînsemnat la începutul sĕŭ, care s'a întemeĭat fără mijlóce omeneștĭ și chiar în contra acestor mijlóce. Apoĭ caracterul acesta nu se potrivește cu o domnie temporală.

Prin politică și maĭ ales prin puterea armelor se întemeiaḑă și se întind ast-fel de suveranitățĭ. N'am putea cita nicĭ un stat, care să se fi întemeĭat alt-fel; și Iudeiĭ, în sistemul lor, cred că tot ast-fel și Iisus Christos va întemeĭa marele imperiŭ pe care-l aștéptă eĭ.

Apoĭ, pétra aceia s'a prefăcut într'un munte care cuprinse tot pamêntul: o altă împrejurare, care se potrivește de minune cu lățirea universală a creștinismuluĭ, care s'a rĕspândit în tóte părțile lumeĭ. Dar óre care împerație temporală s'a lațit preste tóte popórele, preste tóte némurile și limbile?

In fine se ḑice în profețiĭ, că acéstă împĕrăție va dura în etern; că sfințiĭ care-ĭ vor fi moștenitorĭ, vor domni pâna la sfîrșitul vécurilor. Acéstă parte a profețieĭ nu póte să fie împlinita înca în totalitatea sa, pentru că nu suntem încă la sfîrșitul vécurilor, dar s'a efectuat pre cât s'a putut. Sunt aprópe nouĕ-spreḑece secole, de când duréză acéstă împĕrăție spirituală a luĭ Iis. Chr., adică biserica sa, cu tóte luptele ce a avut ale suferi contra tuturor vrăj-

mașilor sěĭ, din launtru și din afara; și credem cu deplină convingere că va exista in etern, după fagaduința luĭ Iis. Chr., că va fi pururea cu ea și nu va lasa, ca porțile ĭaduluĭ sa o biruéscă.

Resumând cele ḑise, judec lucrul ast-fel: Daniel preḑice succesiunea celor cincĭ imperiĭ. Implinirea acesteĭ preḑicerĭ arata că ea este o profeție divina; apoĭ că cele patrŭ imperiĭ dinteiŭ sunt: al Babilonieĭ, al Persieĭ, al Grecieĭ și al Romeĭ. Implinirea literală arata ĭarășĭ, că al cincilea este regatul spiritual pe care l-a întemeĭat Iis. Chr. pre pamênt. Pe lânga ca espresiunele profetuluĭ sunt maĭ favorabile uneĭ domniĭ de felul acesta, decât uneĭa temporale, este singura, carea întemeĭata maĭ înainte de distrugerea celor-lalte patru, s'aŭ stabilit preste tot pamêntul și exista de 19 secule. Este decĭ singura împěrație carea întrunește caracterile însemnate în profeție; este prin urmare și obiectul profețieĭ.

Spre a combate dovada ce resultă din aceste prevestirĭ divine în favórea religiuneĭ creștine, și spre a sprijini sistemul lor în privința luĭ Mesia, Rabiniĭ ḑic ca în vechiul Testament se numeaŭ sânțĭ numaĭ Iudeiĭ, și ca Iis. Chr. n'a avut o stepânire preste tóte popórele.

Prin sânțĭ, scriptura înțelege pre aceĭ ce cunosc și servesc pre adeveratul D-ḑeŭ. Când cultul adevěratuluĭ D-ḑeŭ era concentrat în națiunea iudaica, numaĭ Iudeiĭ se numeau sânțĭ. Când însa cunoștința adevěratuluĭ D-ḑeŭ a devenit comuna tuturor popórelor, acésta calificațiune a trebuit să se întinda asupra lor, și profețiile, care prevestesc evenimentul acesta, trebue sa se aplice tot lor.

Is. Chr. n'a avut o domnie temporală, dar a avut o împĕrație și o are așa precum a cerut'o; împĕrăție, pentru întemeĭerea căria a venit el; împĕrăție a căria întindere și durată a predis'o el, ca și Daniel, și într'un timp când predicerea sa putea fi trasă la îndoiala. Când avem o împlinire exactă și literala a uneĭ prediceri și într'un înțeles potrivit, este drept óre de a maĭ cauta alta, și maĭ ales de a primi una carea nu se potrivește niciĭ cu timpul, nicĭ cu împrejurarile însemnate în profeție?

Alțiĭ Iudeĭ, precum ne spune Teodoret, șĭ-aŭ închipuit un alt mijloc tot așa de slab spre a scăpa de urmarile ce resulta contra lor din tóte profețiile felurile ale luĭ Daniel; de ale șterge din rândul profețiilor și a le da un alt caracter; ca și cum adevĕrata stare a unuĭ om ar depinde de titlul ce i se da, și ca și cum schimbând numele, ar disparea lucrul. Iudeiĭ convin ca Daniel a prevestit un mare numer de evenimente viitóre; ca el a declarat ca le predice în numele luĭ D-deu; ca evenimentele acestea eraŭ maĭ presus de orĭ-ce prevedere omenésca; că era cu neputința din causa mulțimei, a varietațeĭ, a atârnareĭ lor de o mulțime de cause diferite și libere, ca sa se faca din întêmplare; ca cu tóte acestea s'aŭ împlinit așa precum le-a predis Daniel: sunt decĭ nevoiți a marturisi, ca în adever Daniil a profetisat. Puțin ne pasa nouĕ daca în canonul Iudeilor, cartea sa este pusa într'un loc saŭ altul, și daca i se da un nume și nu altul.

Ne maĭ remâne o dificultate ce se opune profețiilor luĭ Daniel: ni se contesta autenticitatea lor.

Şi acésta nu o fac Iudeiĭ. Acésta şĭ-a închipuit'o odinióră Porfiriŭ. Spinosa a reînoit'o şi necredincioşiĭ modernĭ s'aŭ silit a o susţinea, precum fac şi cu cele-lalte obĭecţiunĭ pe care le-aŭ găsit în vechiĭ inimicĭ aĭ creştinismuluĭ. Fiind-că Daniel preḑice pe larg multe fapte relative la istoria Seleuciḑilor urmaşiĭ luĭ Alexandru, şi maĭ ales vorbeşte de persecuţia luĭ Antioh Epifanul, şĭ-aŭ închipuit ca cartea luĭ Daniil a fost compusa în urma domniei acestuĭa. Iată şi temeĭurile parute pe care întemeĭaza socotinţa lor: 1. Claritatea profeţiilor, care trebue sa le faca suspecte; 2. Istoria luĭ Nabuhodonosor schimbat în animal, care nu se află nicĭ într'o istorie profană; 3. Cuvintele derivaté din greceşte, de care e plina cartea; 4. Erorile în prĭvinţa numirilor regilor Persieĭ, care nu se pot presupune unui scriitor care a fost ministru de stat.

Observam maı înteiŭ că prin presupunerea acésta, se respunde numaĭ unei parţĭ din doveḑile ce ni le presintă profeţiile luĭ Daniel. Dacă cartea sa a fost scrisa după domnia lui Antioh şi înainte de venirea luĭ Iisus Christos cum ar fi putut el prevedea nişte lucrurĭ care atuncĭ puteaŭ fi puse la îndoiala: mórtea sângerósa a lui Christos, distrugerea Ierusalimuluĭ şi a templuluĭ sĕŭ de către un popor venit cu capitenia sa; încetarea sacrificiilor? Oare un falsificator putea fi tot o data şi profet inspirat de D-ḑeŭ?

De almintrelea tóte faptele istorice se împrotivesc socotinţei acestia, şi o desmint formal.

Dupa persecuţia lui Antioh, când se presupune

a fi compusă cartea luĭ Daniel, un mare numĕr de Iudeĭ se aflaŭ împrăştiaţĭ prin Siria, în Egipt, Grecia, la Roma şi în alte ţĕrĭ; cum ar fi putut'o eĭ pune în canonul sacru, ce-l purtaŭ cu eĭ, pe care-l păstra cu sânţenie şi citeaŭ a casă şi la sinagogă, şi sa priméscă eĭ acéstă carte, facuta din noŭ?

Tot pe timpul acela se formară în naţiunea iudaică partide opuse, se ivira felurite secte, care se uraŭ între sine. Ar fi trebuit să-ĭ împace cine-va pre toţĭ ca sa-ĭ facă a primi o carte cunoscuta ca falsă.

Ezechil, a caruĭ profeţie este în genere recunoscuta ca autentică, şi care era contemporan cu Daniel, vorbeşte de el în multe locurĭ; el asemenéză dreptatea sa cu a luĭ Noe şi Iob, şi aminteşte anume de darul ce-l avea ca sa i se descopere cele ascunse.

Matatia părintele Macabeilor, care vieţuĭa pe timpul luı Antioh, vorbeşte de aseminea de Daniel şi de faptul istorisit de el, cum a fost scos prin minune din grópa leilor.

Pe timpul luı Iisus Christos adică, cam o sutăşase-ḑecĭ de anĭ dupa domnia luĭ Antioh, eraŭ aşa de încrediuţaţĭ ca cartea luı Daniel era cu adeverat opera sa, ca Mântuitorul vorbeşte de una din preḑicerile sale ca ceva fórte cunoscut (Mat. 24, 15). Daca Iudeiĭ s'ar fi îndoit despre acéstă autenticitate, aşa precum eraŭ eĭ de înverşunaţĭ contra luĭ Iisus Christos ar fi putut eĭ să tacă?

Istoricul Iosif era cu desĕvêrşire instruit de tot ce privea istoria ţăreĭ sale, şi cunoştea în fond tóte

cărţile în care era ea scrisă. In multe locurĭ din opera sa anticităţile iudaice, aminteşte anume de Daniel. In capitulul un-spre-ḑece din cartea a ḑecea, aduce multe din profeţiile sale şi maĭ multe fapte după autoritatea sa. In capitolul doĭ-spre-ḑece, arată cum evenimentele s'a potrivit cu preḑicerile sale, şi ḑice că se póte vedea încă la Ecbatana palatul construit de profetul acesta. In cartea a un-spre-ḑece, cap. 11, ḑice că Iadus, marele arhiereŭ, arată luĭ Alexandru (anterior luĭ Antioh cu o sută şase-ḑecĭ de anĭ) cartea luĭ Daniel, în care era scris că un rege grecesc va birui împĕrăţia Perşilor; şi îĭ spune că nu se îndoeşte cum că de dênsul vorbeşte profeţia.

Ceĭa ce demonstrèză şi maĭ mult că cartea luĭ Daniel n'a putut fi compusă după persecuţia luĭ Antioh, este că maĭ înainte de timpul acela, era tradusă în greceşte. Se crede în decomun ca Ptolomeŭ Filadelful, care a fost maĭ înainte de domnia luĭ Antioh, cu o sută de anĭ, dădu ordin a se traduce tóte carţile în canonul ebreesc. Alţiĭ cred că numaĭ Pentateucul sa fi fost tradus sub regele acesta, şi că traducerea celor-lalte cărţĭ să fi fost făcuta sub urmaşiĭ sĕĭ. Uniĭ o pun chiar pe timpul luĭ Ptolomeŭ Filometor, contimporan cu Antioh. Admiţênd chiar şi socotinţa acésta, care de almintrelea este puţin întemeĭată, este evident cel puţin că compunerea cărţeĭ luĭ Daniel, nu póte să fie posterióră traducereĭ sale.

Ni se obĭectéză prea marea claritate a profeţiilor luĭ Daniel. Am observat deja contraḑicerea necre-

dinciosilor carii resping profeţiile, ori-că sunt prea obscure, ori-că sunt prea lămurite. Unde aŭ găsit eĭ că o profeţie şĭ-ar pĭerde autoritatea eĭ din causa clarităţeĭ sale ? Din contră este un cuvênt maĭ mult pentru a o crede.

Cine dintre scriitoriĭ profanĭ putea să ne dea mărturie de Nabuhodonosor ! nu cunóştem nicĭ pe unul care să fi vorbit de el ; istoriciĭ maĭ modernĭ nu pot să ne spue maĭ mult de cât ceĭ vechĭ.

In cărţile luĭ Daniel se citeşte câţĭ-va terminĭ, cariĭ sunt maĭ aceĭaşĭ în greceşte şi în chaldeeşte ; şi de aicĭ se încheĭe, că cartea luĭ Daniel a fost compusă după Antioh. Dar óre se vorbea pe atuncĭ limba grécă în Siria şi Iudeĭa, unde se presupune a fi falsificată cartea. Óre nu se putea ca termeniĭ aceştia de artă, să fi fost derivat din chaldaica şi apoĭ întrebuinţaţĭ de grecĭ, cariĭ să fi primit de la Chaldeĭ împreună cu unele meseriĭ şi terminiĭ ?

Daniel dă alte nume regilor Persieĭ, ca greciĭ, prin urmare cartea a fost compusă maĭ târḑiŭ. Dar şi aicĭ e o logică singulara. Dar este cunoscut, că aceştĭ regĭ cariĭ aveaŭ sub domnia lor naţiunĭ cu limbĭ felurite, eraŭ numiţĭ felurit de catre aceste popóre ; eĭ purtaŭ maĭ multe nume, şi felurimea numirilor nu dovedeşte nimic. Daniel dă acestor regĭ numele ce le purtaŭ eĭ în ţara în care trăĭa el. Nu este de mirare ca Greciĭ de la cariĭ ne vine istoria, sa fi acomodat nnmirile acestea cu limba lor, să le fi desfigurat : ceĭa ce videm că se face în multe ţĕrĭ cu numele propriĭ.

(Va urma). Gherasim Piteştéuu.

SCURTĂ PRIVIRE

ASUPRA

EVANGELIEĬ SANTULUĬ MATEIŬ

CAPITULUL XVI.

Capitulul XVI cuprinde treĭ parţı :

Cea ântĕıa pâna la vers 13 ; a doua de la vers 13 până la 21, şi a treıa de la vers 21 până la fine.

In partea ântĕĭa Evangelistul represinta pre fariseĭ şi Iudeĭ cerênd semne dın ceriŭ cu ccop de a ispiti pre Christos. — Mântuitorĭul însa nu le promite de cât semnul luĭ Iona profetul. — Dupa aceĭa sfatueşte pre învăţaceiĭ sĕĭ sà se ferésca da aluatul fariseilor şi al saducheilor. In partea a doua, Mântuitoriul cere socotinţa despre sine a apostolilor sĕĭ.

In partea a treıa, Domnul vorbeşte de servirea sa în mântuirea némuluĭ ominesc, aseminea despre crucea sa şi despre crucile învĕţaceilor.

NOTIŢE.

Vers. 1 — 3. Fariseiı şi Saducheiı cer ca Christos sa dovedésca trĭmisciunea sa Dumneḑeéscа prin vre un fenomen extra ordinar în natura ; şi fiind ca cerer·a lor era numaı spre derî lere, Mântuitorıul nu le-o satisface şi le ḑice : „Voı carı daţı atâta importanţa celor maı mici fenomene din natura, servindu-ve cu ele la gîcirea viitoruluı, pentru ce nu consideraţı semnele timpurilor, adeca profeţiile privitóre la timpurile luı Mesia, pentru ce nu bagaţı séma la minunile će sevêrşesc eu, precum şi la mântuitórea înveţatura ce propag în în auḑul vostru şi în mıjlocul vostru ; cacı aceste ar fi cele maı suficiente semne spre a cunóşte ca eu sînt Mesia, Mântuitorıul lumeĭ.

Vers. 6. Aluatul la Evreı închipuia înveţătura, pentru ca acésta ca şi aluatul se propagă, comunicându-se de la unul la altul.

Vers. 9—12. Ucenicii luând cuvintele Domnuluĭ în însemnare proprie, cugeta că le lipseşte pâne şi că să se ferescă de pânea fariseilor şi Saducheilor, spre a nu se spurca. Iisus însă îĭ mustră pentru neînţelegerea lor, aratându-le adevĕratul sens al vorbelor sale.

Vers. 13 Fiind-că în Palestina se afla două oraşe cu numele de Cesaria, ele se deosebeau prin numirile de *Cesaria Palestineĭ*, şi *Cesaria luĭ Philip.* Acéstă din urmă se numea maĭ 'nainte *Paneada*; dar Irod Philip, carele o a reformet, ĭ-a dat numele de Cesaria, în onórea Cesarului Tiberie.

Vers. 14—16. Iisus voind a cunóşte opinia discipulilor seĭ despre persóna sa, le propune întrebarea din versul 13, pentru ca sa dea ocasie la marturia solemnă a lui Petru, prin care sa se statornicésca o data pentru tot-déuna credinţa în El, ca în Mesia—fiul luĭ D-ḑeŭ — Mântuitoriul lumeĭ.

Vers 17. Nu trupul şi sângele, adecă, nu prin om, nu prin slabele puterĭ omineştĭ aĭ ajuns la acésta cunoştinţă despre mine, ci prin descoperirea D-ḑeésca, prin ajutorul luĭ D-ḑeŭ.

Vers 18. Tu cu drept cuvênt te numeştĭ *Petru* (Πέτρα=pétra), pentru ca credinţa ta despre mine nu s'a putut clăti nicĭ prin calumniile contrarilor meĭ, nicĭ din causa înjositeĭ mele starĭ.

Porţile Iaduluĭ. . . . . Iadul la ceĭ vechĭ era icóna ţarieĭ şi a putereĭ ceĭ maĭ vrajmaşe. Inţelesul este: Tóte puterile lumeĭ nu vor putea surpa opera mea.

Vers 19. Cheea era simbolul ocârmuireĭ, a purtareĭ de grija: Apostolii, preoţiĭ vor cârmui Biserica şi vor primi sau departa din ea pre ómenĭ, dupre meritul lor, ca şi însuşĭ Iisus Christos.

Vers. 21—23. Christos desradecinéza socotinţa despre împeraţia pamêntésca a luĭ Mesia, previne pre discipulĭ asupra celor ce are a patimi, şi înfruntă pre Petru ca pe un contrariu hotărîrilor D-ḑeeştĭ.

Vers. 24—26. In împeraţia luĭ Mesia nu se pot cauta bunurĭ pamênteştĭ, ci maĭ ales necazurĭ şi nevoĭ grele, pe care trebue a le suferi, pentru *vecinica fericire.*

Vers 27. Dupa a doua venire va urma vecĭnica fericire în împeraţia Mesiana.

Vers 28. Prevesteşte Mântuitorul ruinarea Ierusalimuluĭ, ca o dovada ca împeraţia luĭ Mesia nu este pamêntésca, ci spirituală.

CAPITULUL XVII.

Capitulul XVII a Evangelistuluĭ Mateĭ se desparte în treĭ părţĭ:

Partea ântĕĭa până la vers 14 esclusiv, tratéză despre schimbarea la faţa a Mântuitorĭuluĭ, pe muntele Tabor, în presenţa luĭ Moĭsi, Elie şi a treĭ discipuli.

Partea a doua, de la vers 14 până la 23 inclusiv, cuprinde istoria lunaticului vindecat de catre Iisus Christos şi pe care discipuliĭ n'aŭ putut sa-l vindece din causa neeredinţeĭ lor.

In partea a treĭa, de la vers 23 până la fine, se vorbeşte de drahma ce Mântuitorĭul a dat ca contribuţie pentru susţinerea Bisericeĭ.

NOTIŢE.

Vers. 1—3. Find-că Carturarii şi fariseii declara pre Iisus în faţa poporului de înşelătoriu; ca apostolii sa nu se scandalizeze întru El, maĭ ales în momentele când îl vor vedea restignit, Mântuitorul a găsit de cuviinţa a întari înaintea lor D-ḑeésca sa trimiseciune, prin un semn din ceriŭ şi prin glasul Parintelui (II Petru 1, 16—18).

Moisi, legislatorul Iudeilor, şi Elie cel mai zelos aparator al religiei, s'au aratat, óre-cum ca marturi cum ca Iisus nu numai nu combate legea dar o perfecţionéza; ca prin urmare fariseii sunt mincinoşi.

Vers. 5—6. Apostolii veḑênd norul şi auḑind glasul din ceriu, au gândit ca D-ḑeu se va arata într'un chip veḑut, şi preveniţi de socotinţa celor vechĭ ca un om pecatos pe loc móre, veḑênd pre D-ḑeu sau pe o fiinţa cerésca,—de aceea s'au proşternut la pamênt

Veḑĭ Eşire 3, 6; Judec. 6, 22; 13, 22; Isaia 6, 5.

Vers 9. Iisus a voit ca Apostolii sa nu descopere cele veḑute nici colegilor lor pâna când nu se va îndeplini lucrul rescumpararei, când atuncea socotinţa cea greşita a lor despre împeraţia Mesiana pamêntésca va slabi şi se va desradecina, veḑêndu-l patimind şi murind pre cruce.

Vers. 10—13. In aceste versuri se tratéza despre înainte—mergatoriŭl Mesiei, carele se numeşte de catre profeţi Elie, prin asemenare.

Este adevĕrat că Elie are să vină primul (Marc. 9, 11); adeca mai înainte de a doua venire a Fiului omului. Iisus confirmă aci sensul literal al profeţieĭ lui Malahia (4, 5), privitóre la fiitórea venire a lui Elie; şi în acelaşi timp, în versul ce urméza, prima

împlinire a ei în persóna luĭ Iôn Botezătoriul, care fu trimis de Dumnedeŭ în spiritul şi puterea luĭ Elie (Luc. 1, 16), spre a prepara calea Fiuluĭ luĭ Dumnedeu, la prima sa **venire.**

Vers. 14—18. Copilul de care se aminteşte aicĭ patimea de bóla numita epilepsie, care bóla este influenţata de luna.

Până când voiŭ fi cu voĭ, adică, când vĕ veţi maĭ învĕţa să aveţĭ credinţa în tot-puternicia D-deéscă; când veţĭ întrebuinţa cu îndrasnéla şi curaj puterea ce vi s'a dat?

Vers 20. Cu firul de muştar obicinuia Evreiĭ se asemene lucrurile cele maĭ micĭ. Cuvintele Mântuitoruluĭ din acest vers, au acésta însemnare: „De aţi avea cât de puţina credinţa, voi aţi scvêrşi lucruri *mari* şi grele, lucruri de acele care s'ar părea cu neputinţa a se face.

CAPITULUL XVIII.

Capitulul XVIII a Evangelistuluĭ Mateiu se desparte în douĕ parţĭ:

Partea ântĕia merge până la vers 14; partea a doua continuà de la vers 14 până la capĕt.

In partea ântĕia, rĕspunde Domnul la întrebarea propusă de discipulii seĭ: cine ar fi maĭ mare în împeraţia ceriuluĭ, şi îndémna sa ne ferim a nu deveni obiect de scandal pentru ceĭ maĭ micĭ.

In partea a doua, propune Domnul metóda ce trebue sa întrebuinţam la îndreptarea celor ce ne greşesc şi pentru excomunicarea celor îndaratnicĭ şi ne înţelegĕtorĭ.

NOTIŢE.

Vers. 1 4. Mântuitoriul combate dorinţa apostolilor de întaetate şi stepânire, recomandându-le umilinţa, simplitatea şi sinceritatea copilului, ca condiţiunile cele maĭ neapărate pentru a fi cine-va discipulul luĭ, a urma şi a propaga învĕţatura luĭ.

Vers 5. Cine va primi pre un prunc ca acesta. . . . adecă cine îmbraţişéda umilitatea, simplitatea şi nevinovaţia unuĭ prunc ca acesta, acela cu adeverat a patruns spiritul învĕţatureĭ mele, acela ştie în adever cum să vieţuiască dupre Evangelie.

Vers 6. Mântuitoriul ameninţa cu grozavă pedépsa pe acel ce în faţa confraţilor seĭ aspira dupa întaetate şi puterea de a domni, şi

prin acésta îi face să se desguste de o institutiune, carea în fondul ei este cea mai liberală — nerecomandând ómenilor de cât egalitatea și fraternitatea dupre Dumneḑeu.

Vers 7. Particula *Vaĭ!* se întrebuinţéză și spre a exprima durerea cea mare pentru o nenorocire, şi pentru a amenința cu pedépsa pre pecătoșĭ și nelegiuiţi.

Vers. 8—9. Mâna, picoĭrul și ochiul, se pun în loc de cele mai iubite şi mai înfocate dorinţi (ca dorinţa de întaetate). Cuvintele Mântuitorului din aceste versurĭ au acésta însemnare: „Lépada pofta de a stepâni asupra altora, macar de te ar durea cât de tare; cacĭ acésta poftă nu este dupre Dumneḑeu, şi este din contra fórte vătămatóre lucrului lui Dumneḑeu: Cel ce o va hrani în sine perde vecinica fericire.

Vers. 10—14. Nu trebue a deosebi pre ómeni în mari şi mici, de jos și de sus; caci înaintea lui D ḑeu *toţi* sunt de o potriva, și Mesia a venit în lume sa mântuiasca pre toţi fară deosebire.

Vers. 15—17. Mântuitorul arata aice chipul cum trebue sa se pórte un creştin catre cel ce i-a făcut vre o nedreptate.

Vers. 18—20. Iisus comunica tuturor apostolilor și Bisericei sale cea mai înalta autoritate; de a primi adica în societatea creştina şi de a respinge; sa înţelege pe cei ce vor merita.

Vers. 21—22. A erta fratelui greşalele de şapte-ḑeci de ori câte şépte, însémna a-i erta tot-déuna, ori de câte ori greşeşte; nu contra legei, ci contra nóstra personal.

Vers 24. Ḑece mii talanţi ebrei fac aprópe opt-ḑeci și noue milióne lei de ai noștri.

Vers 25. Dupre vechiul drept al Ebreilor şi al maĭ multor popóre, creditorul avea putere sa vînḑa sau sa reduca în sclavie pe debitorii sei insolvabili, împreună şi cu tóta familia lor.

Vers 28. Dinariul este o piesa de argint Romana, de aceiaşi greutate cu drahma gréca. El purta pe o parte efigia Cesarului Mat. 22, 19). Un *dinar* era preţul unui lucrator la vie. (Mat. 20. 2) Un dinar pe ḑi costa întreţinerea unui soldat Roman. Valórea lui aproximativa era mai puţin de un leu nou, dupre moneda nóstra actuala

Inocent M. Ploeşténu.

DISCURS

Pronunțat de Pr. Diac. C. I. Ialomițénu, director S-teĭ Episcopiĭ de Huşĭ, cu ocasiunea sânțireĭ Bisericeĭ din comuna Cerțeştĭ, jud. Tutova.

„Cât sunt de iubite locaşurile tale, Dómne“ (Psalm. 83).

Iubiții meĭ Frațĭ!

'Mĭ-aduc aminte că sunt vre-o două lunĭ şi maĭ bine de când s'aŭ rĕspândit vestea, că se va sânți acéstă biserică, şi astă-ḑĭ vedem că este un fapt împlinit.

Dupa obiceĭul cel vechiŭ al bisericeĭ nóstre, relativ la asemenea ocasiunĭ, astă-ḑĭ toțĭ drept credincioşiĭ creştinĭ, încă din cele maĭ departate catune şi sate, alérgă de la mic pâna la mare, ca să ĭa parte la sânțirea acestuĭ mareț locaş. Fie-care aduce cu sine câte-ceva din avutul sĕŭ, spre a-l depune înaintea Altaruluĭ sacru, ca semn de iubire şi devotament catre A-tot-Țiitoriul. Acum ce voiŭ face eŭ la auḑirea şi vederea unor asemenea fapte, voiŭ sta pe loc? Nu. Voiŭ tacea? Iaraşĭ nu. Dar ce voiŭ face, ca să pot lua parte împreuna cu D-vóstra la acéstă serbare atât de iubita sufletuluĭ meu?

Negreşit că trebue să aduc şi eŭ oboĭul meŭ spre a-l depune alaturĭ cu ofrandele D-vóstră. Aşa dar în cuvêntarea mea de asta-ḑĭ mĕ voiŭ sili a ve arata ce ne-a făcut pre noi de a alerga de la mic până la mare la acésta serbare maréță, şi cunoscênd însemnatatea eĭ vom ḑice şi noi cu drept cuvênt ca odinióră Prof. Impĕrat David: *Cât sunt de iubite loca-*

şurile tale, Dómne. — Decĭ pentru ca să putem pricepe cu toţĭ însemnătatea acesteĭ serbărĭ, vĕ rog, fraţilor, fiţĭ cu luare aminte.

Iubiţiĭ meĭ Fraţĭ!

Noĭ cu toţĭ ştim şi vedem în fie-care ḑi şi în fie-care moment, ca nicĭ o vĭeţuitóre de pre pamênt, începênd de la furnică care este cea maĭ mica şi pâna la cele maĭ marĭ, şi daca le vom cerceta, mi se pare că nicăirĭ nu vom vedea vre-una petrecêndu-şi viaţa sub cerul liber, fara ca sa-şĭ aiba un cuĭb. o casa de adapostire. Eĭ bine, fraţilor, acelaşĭ lucru se petrece şi între noĭ ómeniĭ, cacĭ vedem ca nu numaĭ bogatul, dar chiar cel maĭ sarac şi lipsit cu totul de avere, cauta a-şĭ face un cuib. o casa spre a-ĭ servi de adapostire atât luĭ cât şi celor-lalţĭ membri ce-l înconjura. Daca mergem şi maĭ departe cu cercetarea nóstra vom vedea ca atât in satele cele micĭ cât şi în oraşele cele marĭ, pe lânga casele locuitorilor, maĭ sunt şi altele, care sunt facute pentru un anumit scop. Aşa vedem în fie-care comuna, o casa destinata pentru primarie, alta pentru şcóla; ĭar în oraşele cele marı pe lânga acestea, maĭ vedem palate destinate pentru adapostirea armateĭ, pentru justiţie, pentru spitale, şi o mulţime de diferite cladirĭ, avênd fie-care dupa cum am aratat un anumit scop. Acelaşı lucru vedem ca s'a petrecut şi ın timpurile cele maĭ vechĭ, dupre cum ne spune istoria tuturor popórelor; dar tot istoria ne maĭ spune, că, afara de cele atingĕtóre la viaţa pamêntésca. fie-care popor şĭ-a avut religia şi casele sale de rugaciunĭ, care cu tótă întunecimea vécurilor în care se gaseaŭ, pentru facerea şi pastrarea unor asemenea case, depuneaŭ o mare şi deosebita îngrijire.

Cu venirea luĭ Iisus Christos aceste obiceĭurĭ religióse ĭaŭ cu totul altă schimbare, căcĭ, atuncĭ când el veni și predică Evangelia împĕrățieĭ luĭ D-ḑeŭ, arătă insuficiența și nedeplinătatea tuturor acelor religiunĭ, care de și urmăreaŭ în mersul lor adorarea fințeĭ creatóre, totușĭ n'aŭ putut ajunge acolo unde a ajuns religiunea creștina respândita între popóre maĭ înteiŭ prin Intemeetorul eĭ, apoi prin Apostolĭ și în cele din urma prin urmașiĭ acestora.

Tot cu venirea luĭ Iisus Christos la toțĭ li s'aŭ deschis ochiĭ mințeĭ, și aŭ cunoscut pe D-ḑeul cel adeverat; și cu acésta vedem în fapt schimbarea cea mare ce o ĭaŭ popórele fața cu religiunea lor de până aci. Pe când înainte fie-care popor îșĭ avea religia sa și prin urmare și Ḑeiĭ seĭ, de aci înainte tóte popórele recunosc un singur D-ḑeŭ adeverat și pămêntesc și ceresc.

Avênd acum tóte acestea la îndemână, ne putem întreba, óre vom îngriji noĭ numaĭ de trup care este trecetor, orĭ și de suflet care este nemuritor? și rĕspunsul va fi ca și de unul și de altul. Așa dar nu va fi de ajuns a îngriji și a încălḑi numaĭ trupul, dupre cum am aratat ca fac și cele maĭ micĭ viețuitóre de pre pamênt, pentru ca dacă-am face numaĭ una ca acésta: „atuncĭ și predica nóstra este deșarta și „credința vóstră este deșarta“ (I Corint. XV. 14). Decĭ din acest punct de vedere suntem datorĭ a îngriji și de sufletul care este Eul nostru, care este partea ce ne unește cu Dumneḑeu. Așa dar daca pentru trup avem a face atâtea și atâtea sacrificiĭ, apoĭ pentru suflet, daca nu vor fi îndoite, dar cel puțin de-o potrivă.

Am vĕḑut cum fie-care ființa cauta a-șĭ face casa de adapostire, am veḑut cum popórele cele vechĭ cauta a-șĭ face locașurĭ de rugaciune și cum le da îngrijirile posibile, și am veḑut cum Iisus Christos ne

aduce ştirea cea adevěrată despre credinţa într'un singur D-ḑeŭ, şi din tóte acestea putem înţelege în deajuns că trebue să ne facem case de rugaciunĭ, locaşurĭ sufleteştĭ; osebit de acestea, trebuinţa de a avea bisericĭ se maĭ vede înca şi din diferitele împrejurărĭ ale vieţeĭ nóstre; şi pentru a vě putea dovedi acésta şi maĭ lamurit mě voiŭ sili a ve da câte-va pilde din viaţa nóstra pamêntéscă şi anume: Cine nu ştie că atuncĭ când cine-va este împresurat de diferite nevoĭ grele în acésta viaţă, alérga la biserica şi înalţa rugaciunile sale catre D-ḑeŭ, cerêndu-ĭ ajutorul seŭ? Cine nu ştie şi n'a vĕḑut ca la biserica vin braviĭ de la rĕsboiu, spre a aduce mulţamire luĭ D-ḑeŭ pentru ajutorul ce le-a dat contra vrajmaşilor? Cine nu ştie ca aci vine învĕţatul, spre a mulţami celuĭ A-tot-puternic pentru puterile şi priceperea ce ĭ-a dat de a cunóşte pe lânga ştiinţele cele maĭ înalte pamênteştĭ şi chiar a celor cereştı? Cine nu ştie ca aci vin veduva, orfanul şi saracul sa-şĭ înalţe rugaciunile ĭor de mulţamire catre Cel ce le-a dat şi le da pâinea cea de tóte ḑilele? Cine nu ştie, ca aci vine cel garbov şi slabit de bóle şi cere ajutor pentru a se însanatoşi? Cine nu ştie ca aci vine cel ce a greşit şi cere ertarea greşalelor sale? Şi în fine cine nu ştie ca aci venim noĭ plugariĭ în diferitele timpurĭ ale anuluı, spre a înalţa rugaciunile nóstre catre D-ḑeu, fie pentru neploare, fie pentru prea marea seceta şi pentru îmbelşugarea anuluĭ? Iaca dar, fraţilor, pentru ce Profetul împerat atunci când a voit ca sa-şĭ arate marea şi scumpa sa iubire ce o are pentru biserică a ḑis: *Cât sunt de iubite lôcaşurile tale, Dómne.*

Avênd tóte acestea în vedere nu vom putea termina, fara a nu ne opri un moment spre a aduce rugaciunı catre cel A-tot-puternic, pentru toţĭ aceıa care au bine-voit a contribui la ridicarea acestuı

măreț locaș atât de trebuitor fie-căruĭa din noĭ, și în acelașĭ timp a-ĭ ruga, ca și pe viitor să se îngrijasca atât de păstrarea luĭ în bună stare, precum și de starea materiala a servitorilor Altaruluĭ; ĭar aceștia la rândul lor vor cauta în tot timpul a-ĭ mângâia cu învĕțaturile Evangelice în nevoĭ și suferințe, precum și de a înalța rugăciunĭ catre D-ḑeŭ pentru binele și fericirea poporenilor sĕĭ.

Terminând, unesc vocea mea cu aceea a servitorilor Altaruluĭ și cu a vóstră, fraților, și să ḑicem: Acum, Dómne Dumneḑeul nostru, care aĭ poruncit în legea cea veche sa se zidésca Casa numeluĭ tĕŭ, și aĭ fagaduit ca vor fi ochiĭ tĕĭ pururea cautând spre Ea, cauta și spre Casa acésta, care s'a zidit și s'a închinat în numele teu. Ascultă cu îndurare glasul nostru, cercetéza-ne, luminéza-ne și condu-ne pe calea cea adeverata a mântuireĭ. Fie-țĭ mila de saraciĭ tĕĭ, și precum aĭ fagaduit fiĭ cu noĭ până la sfîrșitul vécurilor. Amin.

Diac. C. I Ialomițénu.

PROECT

Pentru împărţirea parohiilor în judeţul Vasluĭ, cu populaţia respectivă şi fondurile lor actuale. — Impărţirea parohiilor este făcută dupre posiţiunea geografică, ĭar nu dupre numĕrul populaţieĭ.

No. Parohiilor	NUMIREA Parohieĭ cu biserica Catedrală şi Cotunile din care se compune, precum şi depărtarea acestora de la biserica Catedrală.	No. Familiilor dintr'o Cotună	No. total al Familiilor din Parohie	No Bisericilor din o Parohie	No. Preoţilor actualĭ din o Parohie	No Fălcilor de pămênt a uneĭ Biserici	No. Fălcilor de pămênt a uneĭ Parohiĭ	Venitul uneĭ Biserici din proprietăţĭ private	Venitul din proprietăţĭ private a uneĭ Parohiĭ	Numirea Comunelor actuale din ale cărora Cotunĭ se compune Parohia
	I. Parohiile din oraşul Vasluĭ.									
1.	Parohia: *Tăerea Capuluĭ S-tuluĭ Ioan*, cu biserica Catedrală de aseminea numire; la nord şi est se margineşte cu strada Cruceĭ. şi strada pieţeı până în parîul Vasluețul; la sud şi vest cu rîul Bêrlad. In acésta parohie se cuprinde şi Capela Spitaluluı Drăghicı, cu hramul Sântul Gheorghe..........	448	448	2	3					Vaslui
2.	Parohia: *Adormirea Maiceĭ Domnuluĭ*, cu biserica Catedrala de aseminea numire. Se mărgineşte la vest, sud şi est cu strada Cruceĭ şi strada pieţeĭ până în parîul Vasluețul; la nord cu şanţul încunjurator Oraşuluı........	249	249	1	3			145	145	
	II. Plasa Stemnic.									
3.	Parohia: *Brodoc*, avênd Catedrala Biserica cu hramul St. Gheorghe din Cotuna Brodoc; acéstă parohie se compune din Cotunile:									Brodoc
	1. Brodoc cu V.-Târg.	131				8½				
	2. Maraşeniĭ în departare de 5 chilometri...	43	208	2	3	8½	23			
	3. Satul nou în departare de 6 chilometri...	34				6				

No. Parohiilor	NUMIREA Parohiei cu biserica Catedrală şi Cotunile din care se compune, precum şi depărtarea acestora de la biserica Catedrală.	No. Familiilor dintr'o Cotună	No. total al Familiilor din o Parohie	No. Bisericilor din o Parohie	No. Preoţilor actuali din o Parohie	No. Fălcilor de pământ a unei Biserici	No. Fălcilor de pământ a unei Parohii	Venitul unei Biserici din proprietăţi private	Venitul din proprietăţi private a unei Parohii	Numirea Comunelor actuale din ale cărora Cotune se compune Parohia
4.	Parohia: *Băltenii*, avênd Catedrala biserica cu hramul Adormirei Maicei Domnului, din Cotuna Baltenii Deleni; acésta parohie se compune din Cotunile:									Brodoc
	1. Baltenii Deleni...	40	200	1	1	17	17			
	2. Baltenii Rîpi în departare de 2 chilom....	120								
	3. Capu-Rediului în departare de 2 chilom.	40								
5.	Parohia: *Rafaila*, [1]) avênd Catedrala biserica cu hramul St. Voevozi din Cotuna Rafaila; acésta parohie se compune din Cotunile:									Buda-Rafaila
	1. Rafaila..........	194	380	2	2	8 1/2	17			
	2. Buda în departare de 3 chilometri.......	186				8 1/2				
6.	Parohia: *Buhaeştii*, avênd Catedrala biserica cu hramul Adormirea din Cotuna Buhaeştii de jos; acésta parohie se compune din Cotunile:									Buhăeştii
	1. Buhaeştii de jos...	79	529	4	3	8 1/2	17			
	2. „ de mijloc	88				8 1/2				
	3. „ de sus...	53								
	4. Vultureştii în departare de 3 chilom...	140				8 1/2				
	5. Unceştii în departare de 4 chilom......	120								
	6. Macreştii în departare de 5 chilom......	14								
7.	Parohia: *Bârzeştii*, avênd Catedrala biserica cu hram. Naşterea Maicei Domnului din Cotuna Bârzeştii de sus; a-									Bârzeştii

1) In a 6-a parohie se află şi schitul Rafaila întreţinut de Stat cu 4 monahii.

No. Parohiilor	NUMIREA Parohieĭ ou biserioa Catedrală şi Cotunile din care se compune, precum şi depărtarea acestora de la biserica Catedrală.	No. Familiilor dintr'o Cotună	No. total al Familiilor din o Parohie	No. Bisericilor din o Parohie	No. Preoţilor actualĭ din o Parohie	No. Fălcilor de pămênt a uneĭ Biserici	No. Fălcilor de pămênt a uneĭ Parohiĭ	Venitul uneĭ Bisericĭ din proprietăţĭ private	Venitul din proprietăţĭ private a uneĭ Parohiĭ	Numirea Comuneĭ actuale din ale cărora Cătune se compune Parohia
	céstă parohie se compune din Cotunile :									
	1. Bârzeştii de sus...	72				$8^1/_2$				
	2. „ de jos...	47								
	3. „ razeşi ...	8								
	4. Munteneştiĭ în departare de 2 chilom...	40	217	2	2	2	$10^1/_2$			
	5. Ludeştii în departare de 2 chilom......	11								
	6. Budae în departare de 3 chilometri.......	30								Bârzeştii
8.	Parohia : *Tacmăneştiĭ*, avênd Catedrala biserica cu hramul St. Voevodi din Cotuna Tacmaneştii; acésta parohie se compune din Cotunile :									
	1. Tacmaneştii......	72				„				
	2. Brahaşóe în departare de 2 chilom......	74				$8^1/_2$				
	3. Cânţalareştii în departare de 4 chilom...	34	237	4	2	$8^1/_2$	$25^1/_2$			
	4. Dobrosloveştii în de partare de 5 chilom....	57				$8^1/_2$				
9.	Parohia : *Deleştiĭ*, avênd Catedrala biserica cu hramul Adormirea din Cotuna Deleştii ; acésta parohie se compune din Cotunile :									
	1. Deleştii..........	60				$8^1/_2$				
	2. Albeştii în departare de 1 chilom......	60								
	3. Radueştii în departare de $1^1/_2$ chilom....	40	249	4	2		$8^1/_2$			Chetreştii
	4. Chetreştii în departare de 2 chilom......	89								
10.	Parohia: *Fâstăciĭ*, [1]) avênd Catedrala biserica cu hramul St. Nicolai din Cotuna Fâstacii ; a-									Cosmeştii

1) Biserica din Fâstăcĭ este întreţinută de Stat.

No. Parohiilor	NUMIREA Parohieĭ cu biserica Catedrală şi Cotunile din care se compune, precum şi depărtarea acestora de la biserica Catedrală.	No. Familiilor dintr'o Cotună	No. total al Familiilor din o Parohie	No. Bisericilor din o Parohie	No. Preoţilor actualĭ din o Parohie	No. Fălcilor de pământ a uneĭ Bisericĭ	No. Fălcilor de pământ a uneĭ Parohiĭ	Venitul uneĭ Bisericĭ din proprietăţĭ private	Venitul din proprietăţĭ private a uneĭ Parohiĭ	Numirea Comunelor actuale din ale cărora Cotune se compune Parohia
	céstа parohie se compune din Cotunile:									Cosmeştii
	1. Fâstaciĭ..........	238	484	3	4	17	17			
	2. Baleştii în departare de 2 chilom......	114								
	3. Hordileştii în departare de $1^1/_2$ chilom.	36								
	4. Cosmeştii în departare de 3 chilom......	96								
11.	Parohia: *Rĕdiu*, avênd Catedrala biserica cu hramul St. Haralambie din Cotuna Rĕdiu; a-céstă parohie se compune din Cotunile:									Rediu
	1. Rediu	119	279	2		$8^1/_2$	17			
	2. Puşcaşii în departare de 4 chilom......	160				$8^1/_2$				
12.	Parohia: *Oşeştiĭ*, avênd Catedrala biserica cu hramul St. Voevoḑi din Cotuna Oşeştiĭ; a-céstа parohie se compune din Cotunile:									Oşeştii
	1. Oşeştiĭ...........	238	352	1	1					
	2. Ruginósa în departare de 1 chilom......	68								
	3. Fundul Negreĭ în departare de $1^1/_2$ chil..	46								
	III. Plasa Funduri.									
13.	Parohia: *Negreştiĭ*, a-vênd Catedrala biserica cu hramul St. Voevoḑi din târgul Negreştii; a-céstă parohie se compune din Cotunile:									Negreştii
	1. Târgul Negreştiĭ..	75				$8^1/_2$				
	2. Satul Negreştii....	90								
	3. Poiana Mare în departare de 2 chilom...	70			4		$33^1/_2$			
	4. Cazaneştii în depar-									

No. Parohiilor	NUMIREA Parohieĭ cu biserica Catedrală și Cotunile din care se compune, precum și depărtarea acestora de la biserica Catedrală.	No. Familiilor dintr'o Cotună	No. total al Familiilor din o Parohie	No. Bisericilor din o Parohie	No. Preoților actualĭ din o Parohie	No. Fălcilor de pămînt a uneĭ Biserici	No. Fălcilor de pămînt a uneĭ Parohiĭ	Venitul uneĭ Biserici din proprietățĭ private	Venitul din proprietățĭ private a uneĭ Parohiĭ	Numirea Comunelor actuale din ale cărora Cătune se compune Par hia
	tare de 4 chilom......	68				$8\frac{1}{2}$				
	5. Poiana în departare de 3 chilom..........	40	378	3	4	$16\frac{1}{2}$	$33\frac{1}{2}$	30	30	Buh. Negr.
	6. Voineștii în departare de 3 chilom......	35				„				
14.	Parohia: *Țibăneștiĭ*, având Catedrala biserica cu hram. Duminica Tuturor Sânților din Cotuna Țibaneștiĭ; acésta parohie se compune din Cotuuile:									
	1. Țibaneștiĭ........	132				$8\frac{1}{2}$				
	2. Jigorenii în departare de 2 chilom......	75				$8\frac{1}{2}$				
	3. Gârbeștiĭ în departare de 3 chilom......	37	309	2	1		17			Țibanești
	4. Lingurarii în depărtare de 3 chilom......	65								
15.	Parohia: *Tatomireștiĭ*, avênd Catedrala biser. cu hramul Adormirea lin cotuna Tatomireștĭ; acésta parohie se compune din Cotunile:									
	1. Tatomireștii......	55				$8\frac{1}{2}$				
	2. Dragușenii în departare de 2 chilom. ..	167				$8\frac{1}{2}$				
	3. Tatomirești Macrești în depărt. de $1\frac{1}{2}$ chil..	30								
	4. Craciuneștii în departare de 2 chilom...	72	391	2	1		17			Dragușeni
	5. Gura-Vaei în departare de 5 chilom......	22								
	6. Perienii în departare de 5 chilometri...	7								
	7. Scheia Basarabia în departare de 1 chilom.	18								
16.	Parohia: *Tungujeĭ*, avênd Catedrala biserica cu hramul Adormirea din Cotuna Tungujeĭ;									Tungujei

No. Parohiilor	NUMIREA Parohieĭ cu biserica Catedrală şi Cotunile din care se compune, precum şi depărtarea acestora de la biserica Catedrală.	No. Familiilor dintr'o Cotună	No. total al Familiilor din o Parohie	No. Bisericilor din o Parohie	No. Preoţilor actualĭ din o Parohie	No. Fălcilor de pămênt a uneĭ Biserici	No. Fălcilor de pămênt a uneĭ Parohiĭ	Venitul uneĭ Biserici din proprietăţĭ private	Venitul din proprietăţĭ private a uneĭ Parohiĭ	Numirea Comunelor actuale din ale cărora Cotune se compune Parohia
	acésta parohie se compunee din Cotunile:									Tungujeĭ
	1. Tungujeĭ.........	120				8 1/2				
	2. Recea în departare de 1 chilom..........	64								
	3. Grieştiĭ în departare de 2 chilom......	45	383	5	1		8 1/2			
	4. Móra luĭ Ciorneĭ în departare de 3 chilom.	17								
	5. Poiana Monăstireĭ în departare de 3 chil..	137								
17.	Parohia: *Ipatele*, avênd Catedrală biserica cu hramul St. Nicolaĭ din Cotuna Ipatele; acésta parohie se compune din Cotunile:									Ipatele
	1. Ipatele..........	126								
	2. Slobozia în depărtare de 1 chilom......	80								
	3. Haliţa în departare de 1 chilometru......	20	368	2	2		8 1/2			
	4. Şendreniĭ în departare de 2 chilometri ..	108				8 1/2				
	5. Cioca-Boca în departare de 2 chilom...	34								
18	Parohia: *Parpaniţa*, avênd Catedrala biserica cu hram. Adorm. din Cotuna Parpaniţa; acésta parohie se compune din Cotunile:									Parpaniţa
	1. Parpaniţa........	75				3 3/4				
	2. Glodeniĭ în departare de 2 chilom......	93	243	3	2	8 1/2	20 3/4			
	3. Frenciugiĭ în departare de 2 chilom......	75				8 1/2				
19.	Parohia: *Suhuleţ*, avênd Catedrala bis. cu hramul St. Voevoḍi din Cotuna Suhuleţ; acésta parohie se com-									Suhuleţu

No. Parohiilor	NUMIREA Parohieĭ cu biserica Catedrală şi Cotunile din care se compune, precum şi depărtăr a acestora de la biserica C tedrală.	No. Familiilor dintr'o Cotună	No. total al Familiilor din o Parohie	No. Bisericil r din o Parohie	No. Preoţilor actualĭ din o Parohie	No. Fălcilor de pămênt a uneĭ Bisericĭ	No. Fălcilor de pămênt a uneĭ Parohiĭ	Venitul uneĭ Bisericĭ din proprietăţĭ private	Venitul din proprietăţĭ private a uneĭ Parohiĭ	Numirea Comunelor actuale din ale cărora Cotune se compune Parohia
	pune din Cotunile:									
	1. Suhuleţ..........	225	308	2	2	3	8	25	50	Suhuleţ
	2. Gaurenı în departare de 1 chilom......	83				5		25		
20.	Parohia: *Todireştı*, avênd Catedrelă bis. cu hramul Adormirea din Cotuna Todireştiı; acéstă parohie se compune din Cotnnile:									Todirştii
	1. Todireştiı........	105	295	2	1	$2^1/_2$	$8^1/_2$			
	2. Hucu în departare de 1 chilom..........	72								
	3. Baliga în depărtare de $1^1/_2$ chilom........	68								
	4. Coticu în departare de 2 chilom..........	50				6				
21.	Parohia: *Borăştiĭ*, avênd Catedrala bis. cu hramul St. Voevoḑı din Cotuna Boraştiı; acésta parohie se compune din Cotunile:									Boraştii
	1. Boraştiı..........	163	242	3	2	2	$10^1/_2$			
	2. Petreştiĭ în departare de $1^1/_2$ chilom....	9								
	3. Alexeştiı în departare de $1^1/_2$ chilom....	5								
	4. Ezerul în departare de $1^1/_2$ chilom........	8								
	5. Sofroneştiĭ în departare de 2 chilom......	20								
	6. Drageştiı în departare de 2 chilom......	37				$8^1/_2$				
22.	Parohia: *Grajdiurile*, avênd Catedrala bis. cu hram. Naşterea Maiceı Domnuluı din Cotuna Grajdiurile; acésta parohie se compune din Cotunile:									Valea Satului

No. Parohiilor	NUMIREA Parohiei cu biserica Catedrală şi Cotunile din care se compune, precum şi depărtarea acestora de la biserica Catedrală.	No. Familiilor dintr'o Cotună	No. total al Familiilor din o Parohie	No. Bisericilor din o Parohie	No. Preoţilor actuali din o Parohie	No. Fălcilor de pământ a unei Biserici	No. Fălcilor de pământ a unei Parohii	Venitul unei Biserici din proprietăţi private	Venitul din proprietăţi private a unei Parohii	Numirea Comunelor actuale din ale cărora Cotune se compune Parohia
	1. Grajdiurile.......	100				8½				
	2. Valea-Satului în depărtare de 2 chilom...	80								
	3. Cârbunarii în depărtare de 2 chilom......	28	239	1	1		8½			Valea Satului
	4. Ciocărleştii în depărtare de 3 chilom...	31								
23.	Parohia : *Dumeştii,* având Catedrala bis. cu hramul S-ta Treime din Cotuna Dumeştii; acéstă parohie se compune din Cotunile :									
	1. Dumeştii.........	211				24				
	2. Satul-vechiu în depărtare de 1 chilom...	120								
	3. Ţibăneştii Buhlei în depărtare de 3 chilom.	40				8½	32½			Dumeştii
	4. Armăşenii în departare de 3 chilom......	45	448	3	2					
	5. Schinetea în depărtare de 2 chilom.... .	12								
	6. Ezerul în depărtare de 2 chilom.........	20								
24.	Parohia: *Tansa,* având Catedrala biserica cu hramul St. Nicolaĭ din Cotuna Tansa ; acéstă parohie se compune din :									
	1. Tansa...........	454	454	1	2	2½	2½	65	65	Tansa
25.	Parohia : *Şcheia*, având Catedrala bis. cu hramul St. Atanasie şi Chiril din Cot. Şcheia Capoteşti ; acésta parohie se compune din Cotunile :									Şcheia
	1. Şcheia Căpoteştĭ..	122				8½				
	2. Gaunósa.........	29								
	3. Şcheia Pojoraşti..	56	308	2	2		8½			

No. Parohiilor	NUMIREA Parohieĭ cu biserica Catedrală și Cotunile din care se compune, precum și depărtarea acestora de la biserica Catedrală.	No. Familiilor dintr'o Cotună	No. total al Familiilor din Parohie	No. Bisericilor din o Parohie	No. Preoților actualĭ din o Parohie	No. Fălcilor de pământ a uneĭ Biserici	No. Fălcilor de pământ a uneĭ Parohiĭ	Venitul uneĭ Biseriĭ din proprietățĭ private	Venitul din proprietățĭ private a uneĭ Parohiĭ	Numirea Comunelor actuale din ale căror Cotune se compune Parohia
	4. Caueşti în departare de 1 chilom......	101	308	2	2		8½			Schein
26.	Parohia: *Gârbeştiĭ*, având Catedrala bis. cu hramul S-ţii Imperaţi din Cotuna Gârbeştii; acésta parohie se compune din Cotunile:									Garbeştii
	1. Gârbeştii.........	130	218	2	1	17	17			
	2. Palanca în departare de 2 chilom......	56								
	3. Poiana de sus în departare de 2 chilom...	32								
	IV. Plasa Mijloc.									
27.	Parohia: *Codăeştiĭ*, având Catedrala bis. cu hram. Sţ. Trei-Ierarhĭ, din Têrguşor Codaeştiĭ; acésta parohie se compune din Cotunile:									Codaeştii Ciorteştii Mirceştii
	1. Târgul cu satul Codăeştii.............	228	567	4	4	17	42½			
	2. Şerboteştii în depar tare de 4 chilometri...	103				8½				
	3. Pribeştiĭ în departare de 4 chilometri...	152				8				
	4. Rediu în departare de 3 chilometri.......	84				8½				
28.	Parohia: *Telejna*, având Catedrala biserica cu hramul St. Voevozi din cotuna Telejna de sus; acésta parohie se compune din Cotunile:									Telejna
	1. Telejna de sus....	30	240	3	2					
	2. Telejna de jos în departare de 1 chilom.	30								
	3. Butucaria în departare de 1 chilom.....	49								
	4. Ciofenii în departare de 3 chilom......	54								

No. Parohiilor	NUMIREA Parohieĭ ou biserica Catedrală şi Cotunile din care se compune, precum şi depărtarea acestora de la biserica Catedrală.	No. Familiilor dintr'o Cotună	No. total al Familiilor din o Parohie	No. Bisericilor din o Parohie	No. Preoţilor actualĭ din o Parohie	No. Fălcilor de pămênt a uneĭ Bisericĭ	No. Fălcilor de pămênt a uneĭ Parohiĭ	Venitul uneĭ Bisericĭ din proprietăţĭ private	Venitul din proprietăţĭ private a uneĭ Parohiĭ	Numirea Comunelor actuale din ale cărora Cătune se compune Parohia
	5. Tătareniĭ în depărtare de $1\frac{1}{2}$ chilometre.	77	240	3	2					Tel.
29.	Parohia: *Fereştiĭ*, avênd Catedrala biserica cu hramul Adormirea din Cotuna Fereştiĭ; acéstă parohie se compune din:									Fereştiĭ
	1. Fereştiĭ..........	200	200	1	1	$8\frac{1}{2}$	$8\frac{1}{2}$			
30.	Parohia: *Valea-rea*, avênd Catedrala biserica cu hramul Adormirea din Cotuna Valea rea; acésta parohie se compune din Cotunile:									Valea-rea
	1. Valea-rea.........	262	351	2	2	17	$25\frac{1}{2}$			
	2. Móra Domnésca în departare de 4 chilom.	89				$8\frac{1}{2}$				
31.	Parohia: *Tăcuta*, avênd Catedrala bis. cu hram. St. Gheorghe din Cotuna Tăcuta; acéstă parohie se compune din Cotunile:									Tacuta
	1. Tăcuta...........	133	308	4	1	$8\frac{1}{2}$	21	32	32	
	2. Focşasca în departare de $2\frac{1}{2}$ chilom....	60				$8\frac{1}{2}$				
	3. Protopopeştiĭ Lazarini în departare de $2\frac{1}{2}$ chilometri...........	37								
	4. Protopopeştiĭ Duca în departare de $2\frac{1}{2}$ chil.	41				4				
	5. Ruleniĭ în departare de $2\frac{1}{2}$ chilom........	18								
	6. Pripórele în departare de $2\frac{1}{2}$ chilom....	19								
32.	Parohia: *Zăpodeniĭ*, avênd Catedrala bis. cu hramul St. Nicolai din Cotuna Zapodeniĭ; acésta parohie se compune din Cotunile:									

No. Parohiilor	NUMIREA Parohieĭ cu biserica Catedrală şi Cotunile din care se compune, precum şi depărtarea acestora de la biserica Catedrală.	No. Familiilor dintr'o Cotună	No. total al Familiilor din Parohie	No. Bisericilor din o Parohie	No. Preoţilor actualĭ din o Parohie	No. Fălcilor de pămînt a uneĭ Bisericĭ	No. Fălcilor de pămînt a uneĭ Parohiĭ	Venitul uneĭ Bisericĭ din proprietăţĭ private	Venitul din proprietăţĭ private a uneĭ Parohiĭ	Numirea Comunelor actuale din ale căror Cotune se compune Parohia
	1. Zapodenii........	335								Zapod.
	2. Portarii în departare de 3 chilom......	131	466	2	3					
33.	Parohia: *Berésa*, avênd Catedrala bis. cu hram. St. Voevoḑi din Cotuna Berésa; acéstă parohie se compune din Cotunile:									
	1. Berésa...........	120								Berésa
	2. Boţóea în depărtare de 1 chilom..........	31								
	3. Cârleştii în departare de $1^1/_2$ chilom....	12	211	3	1					
	4. Bolaţii în departare de $1^1/_2$ chilom........	13								
	5. Raşcaniĭ în departare de 2 chilom......	35								
34.	Parohia: *Şoroneştiĭ*, avênd Catedrala bis. cu hramul St. Gheorghe din Cotuna Şoroneştii; acésta parohie se compune din Cotunile:									Şoroneştiĭ
	1. Şoroneştii........	115				$8^1/_2$				
	2. Gherghelen în departare de $1^1/_2$ chilom.	79				$8^1/_2$	$25^1/_2$			
	3. Draxenii în departare de 3 chilometri...	66	372	4	3	$8^1/_2$				Mirceştii
	4. Mirceştii în departare de 3 chilom.....	112								
35.	Parohia: *Bodeştiĭ*, avênd Catedrală biserica cu hramul Prea Cuviósa Paraschiva din Cotuna Bodeştii; acésta parohie se compune din Cotunile:									Bodeştii
	1. Bodeştii..........	46				$8^1/_2$				
	2. Petreştii în departare de 2 chilom......	30	146	2	1	„	17			
	3. Tufeştii de sus în departare de 3 chilom.	70				$8^1/_2$				

No. Parohiilor	NUMIREA Parohieĭ cu biserica Catedrală şi Cotun'le din care se compune, precum şi depărtarea acestora de la biserica Catedrală.	No. Familiilor dintr'o Cotună	No. total al Familiilor din o Parohie	No. Bisericilor din o Parohie	No. Preoţilor actualĭ din o Parohie	No. Fălcilor de pămênt a uneĭ Biserici	No. Fălcilor de pămênt a uneĭ Parohiĭ	Venitul uneĭ Biserici din proprietăţĭ private	Venitul din proprietăţĭ private a uneĭ Parohiĭ	Numirea Comunelor actuale din ale căror Cotune se compune Parohia
36.	Parohia: *Scânteia*, avênd Catedrala bis. cu hramul St. Voevoḑi din Cotuna Scânteia; acéstă parohie se compune din Cotunile:									Bodeştiĭ
	1. Scânteia	38	172	2	2	$8^1/_2$	17			
	2. Rediul în depărtare de 2 chilom.	52								
	3. Boroseştiĭ în depărtare de 4 chilometri. . .	77				$8^1/_2$				
	4. T.-Boroseştiĭ în departare de 5 chilom. . .	5								
37.	Parohia: *Dăneştiĭ*, avend Catedrala bis. cu hramul St. Nicolaĭ din Cotuna Daneştiĭ; acéstă parohie se compune din Cotunile:									Daneştiĭ
	1. Daneştiĭ.	150	200	2	1					
	2. Golia în departare de 1 chilom.	30								
	3. Ciorâţa în departare de 1 chilom.	20								
	V. Plasa Racova.									
38	Parohia: *Pungeştiĭ*, avênd Catedrala bis. cu hramul St. Alexandru din Târguşor Pungeştiĭ; acéstă parohie se compune din Cotunile:									Pungeştiĭ
	1. Târgul şi Satul Pungeştiĭ.	203	333	2	2	17	19			
	2. Dumbraveniĭ în departare de $3^1/_2$ chilom.	130				2				
39	Parohia: *Poineştiĭ*, avênd Catedrala bis. cu hramul Adormirea din Cotuna Poineştiĭ Strâjescu; acéstă parohie se compune din Cotunile:									Poineştiĭ

No. Parohiilor	NUMIREA Parohieĭ cu biserica Catedrală şi Cotunile din care se compune, precum şi depărtarea acestora de la biserica Catedrală.	No. Familiilor dintr'o Cotună	No. total al Familiilor din o Parohie	No. Bisericilor din o Parohie	No. Preoţilor actualĭ din o Parohie	No. Fălcilor de pământ a uneĭ Biserici	No. Fălcilor de pământ a uneĭ Parohiĭ	Venitul uneĭ Bisericĭ din proprietăţĭ private	Venitul din proprietăţĭ private a uneĭ Parohiĭ	Numirea Comunelor actuale din care se compune Parohia
	1. Poineştiĭ Strajescu.	49				8½				
	2. Poineştiĭ M-reĭ în departare de 3 chilom.	132				8½	17			Poineştiĭ
	3. Valea Caselor în departare de 1 chilom...	20	271	2	2					
	4. Hârsovenii în departare de 4 chilom......	55								
	5. Iazu Dracului în departare de 4 chilom.	15								
40	Parohia: *Curseştiĭ*, având Catedrala bis. cu hramul St. Nicolai din Cotuna Curseştii M-rei; acésta parohie se compune din Cotunile:									
	1. Curseştii Monast..	92				8½				
	2. Curseştii Razeşi în departare de 1 chilom.	133								
	3. Toporaştii în departare de 2 chilom......	169	410	3	3	8½	17			Curseştii
	4. Rapşa în departare de 2 chilom..........	7								
	5. Hordila în departare de 2 chilom......	9								
41.	Parohia: *Laza*, având Catedrala bis cu hram. St. Gheorghe din Cotuna Laza; acésta parohie se compune din Cotunile:									
	1. Laza............	183				25½				
	2. Bejeneştii în departare de 1 chilom......	11								
	3. Râşniţa în departare de 1 chilom......	41	350	1	1		25½			Laza
	4. Sauca în departare de 1 chilom..........	115								
42.	Parohia: *Oprişiţa*, având Catedrala bis. cu hramul St. Nicolai din Cotuna Oprişiţa; acésta parohie se compune din Cotunile:									

No. Parohiilor	NUMIREA Parohieĭ ou biserica Catedrală și Cotunile din care se compune, precum și depărtarea acestora de la biserica Catedrală.	No. Familiilor dintr'o Cotună	No. total al Familiilor din Parohie	No. Userților din o Parohie	No. Preoților actualĭ din o Parohie	No. Fălcilor de pămênt a uneĭ Biserici	No. Fălcilor de pămênt a uneĭ Parohiĭ	Venitul uneĭ Biserici din proprietățĭ private	Venitul din proprietățĭ private a uneĭ Parohiĭ	Numirea Comunelor actuale din ale cărora Cotunĭ se compune Parohia
	1. Oprișița..........	106				8½				Laza
	2. Lingurarii în departare de 1 chilom......	63	209	2	2		17			
	3. Polincu în departare de 5 chilom......	40				8½				
43.	Parohia: *Coșeștiĭ*, având Catedrală bis. cu hramul Prea Cuvióса Paraschiva din Cotuna Coșeștii; acéstă parohie se compune din Cotunile:									Coșeștiĭ
	1. Coșeștii..........	50								
	2. Coșca în depărtare de 1½ chilom........	94								
	3. Fundatura în departare de 2 chilom...	33	244	2						
	4. Valea-Oanei în departare de 3 chilom...	47								
	5. Ezerul în departare de 4 chilom..........	20								
44.	Parohia: *Ivăneștiĭ*, având Catedrală bis. cu hramul St. Voevodi din Cotuna Ivaneștii; acéstă parohie se compune din Cotunile:									Ivaneștiĭ
	1. Ivaneștiĭ.........	48								
	2. Valea-Cânipeĭ în departare de 1 chilom...	40								
	3. Valea-Mare în departare de 1 chilom...	60								
	4. Broșteniĭ în departare de 2 chilom.....	49				8½				
	5. Chilia în departare de 2 chilom..........	13	335	3	2		17			
	6. Golgota în departare de 1½ chilom....	95				8½				
	7. Ezerul în departare de 2 chilom	20								
	8. Buscata în departare de 2 chilom......	10								

No. Parohiilor	NUMIREA Parohieĭ ou biserica Catedrală şi Cotunile din care se compune, preoum şi depărtarea acestora de la biserica Catedrală.	No. Familiil r dintr'o Cotună	No. total al Familiilor din o Parohie	No. Bisericilor din o Parohie	No. Preoților actualĭ din o Par hie	No. Fălcilor de pământ a uneĭ Bisericĭ	No. Fălcilor de pământ a uneĭ Parohiĭ	Venitul uneĭ Bisericĭ din proprietățĭ private	Venitul din proprietățĭ private a uneĭ Par hiĭ	Numirea C munelor a tuale din ale căr ra Cotu ne se compune Par hia
45.	Parohia: *Gârceniĭ*, având Catedrală bis. cu hramul St. Nicolai din Cotuna Gârcenii; în acésta parohie se cuprinde şi Schitul Malineştii, deservit de un Ieromonah; acésta parohie se compune din Cotunile:									Gârcenii
	1. Gârcenii.........	261								
	2. Trohan în departare de 3 chilom......	85	441	4	3					
	3. Fundu-Racovei departare de $5^1/_2$ chilom.	95								
46.	Parohia: *Lipova*, având Catedrală bis. cu hram. Buna-Vestire din Cotuna Lipova razeşĭ; acésta parohie se compune din Cotunile:									Lipova
	1. Lipova razeşi.....	130								
	2. Valea Caselor în departare de 3 chilom...	63								
	3. Valea-Moşnégului în departare de 3 chil.	25	494	1	1					
	4. Mâlosu în departare de 2 chilom..	276								
47.	Parohia: *Hârsova*, având Catedrala bis. cu hramul Adormirea din Cotuna Hârsova; acésta parohie se compune din Cotunile:									Hârsova
	1. Hârsova.........	173				17				
	2. Fundatura în departare de 1 chilom...	279	452	1	1		17			
48.	Parohia: *Armăşóea*, având Catedrală bis. cu hramul St. Ioan din Cotuna Armaşóea; acésta parohie se compune din Cotunile:									Armăşóe

No. Parohiilor	NUMIREA Parohieĭ cu biserica Catedrală şi Cotunile din care se compune, precum şi depărtarea acestora de la biserica Catedrală.	No. Familiilor dintr'o Cotună	No. total al Familiilor din o Parohie	No. Bisericilor din o Parohie	No. Kreştilor actualĭ din o Parohie	No. Fălcilor de pământ a uneĭ Bisericĭ	No. Fălcilor de pământ a uneĭ Parohiĭ	Venitul uneĭ Bisericĭ din proprietăţĭ private	Venitul din proprietăţĭ private a uneĭ Parohiĭ	Numirea Comunelor actuale din ale cărora Cătune se compune Parohia
	1. Armaşóea........	43				8½				
	2. Rediu nou în departare de 1 chilom......	30								
	3. Valea luĭ Nastasa în departare de 2 chilom.	48								
	4. Siliştea în departare de 2 chilom..........	56	296	3	2		8½			Armăşóea.
	5. Bleşca în departare de 2½ chilom........	51								
	6. Rediu în departare de 4 chilom..........	3								
	7. Ursolea în departare de 5 chilom..........	65								
49.	Parohia: *Dógele*, avênd Catedrală bis. cu hramul St. Nicolaĭ din Cotuna Dóga; acésta parohie se compune din Cotunile:									Dógele.
	1. Dóga............	123								
	2. Dóga Vasluĭ......									
	3. Lunca M-reĭ.....									
	4. Porcareţu în departare de 3 chilometri...	48	303	3	2		8½			
	5. Dóga Mavrodi în departare de 3 chilom.									
	6. Lipova M-reĭ în departare de 3 chilom...	132				8½				
	VI. Plasa Crasna.									
50.	Parohia: *Lipovĕţul*, [1] avênd Catedrala bis. cu hram. St. Gheorghe din Cotuna Lipoveţul; acésta parohie se compune din cotunile:									Lipoveţu.
	1. Lipovêţul........	398	497	3	2	17	25½			
	2. Zizinca în departare de 3 chilom.....	99				8½				

1). Biserica din Lipovĕţu e întreţinută de Stat.